

"Mittskandinavisk landbrukshøgskole"

- et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og

Jämtlands läns institutt för landsbygdsutveckling (JiLU) 2009-2012

LÆR MER OM GRISEN!
NORSK/SVENSK samarbeid om
husdyrfaglig bachelor.
- Vi går stadig over gränsen!

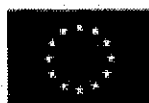
www.hint.no/husdyrfag

Prosjektrapport

LÄNSSTYRELSEN I JÄMTLANDS LÄN	
INK	2012 -11- 30
K30441-16-09	

Av: Marit Synnøve Hoven og Arne Näslund

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Innhold

1. Sammendrag.....	4
Summary.....	7
1.1 Virksomhet	8
1.2 Resultat.....	8
1.3 Kostnader	10
2. Prosjektets bakgrunn.....	14
3. Prosjektbeskrivelse.....	16
3.1 Prosjektledelse og Styringsgruppe	16
3.2 Finansiering	18
3.3 Tidsplan	20
3.4 Målgruppe og markedsarbeid	20
3.5 Prosjekts hovedaktiviteter – om hva og hvordan har HiNT og JiLU samarbeidet?	21
3.6 Resultater	24
3.7 Prosjektaktiviteter og presseomtale i kronologisk rekkefølge.....	28
4. Indikatorer	43
5. Prosjektets virkning på gjennomgående kriterier	45
5.1 Grenseregional mervärde.....	45
5.2 Bättre miljø.....	45
5.3 Jamställdhet	47
5.4 Etnisk mångfald och integration	47
5.5 Avvik fra prosjektplanen.....	48
6. Vedlegg	49
Vedlegg 1: Studiebeskrivelse for "Husdjur - förutsättningar och behov " 2011/2012	49
Vedlegg 2: Overgangsordning for svenske studenter til Bachelorgrad i Husdyrfag	55
Vedlegg 3: Studiebeskrivelse for "Grønn Næringsutvikling"	56
Vedlegg 4: Studiebeskrivelse for Grönt entreprenörskap, årsstudium.....	65

Vedlegg 5: ..... **Feil! Bokmerke er ikke definert.**

7. Signaturer 70

1. Sammendrag

Prosjektet "Midt-Skandinavisk landbrukshøgskole – pilotgjennomføring og videre planlegging" har vært et samarbeid mellom Høgskolen i Nord-Trøndelag (HINT) og Jämtlands Institut för Landsbygdsutveckling (JILU, nå Torsta AB). Prosjektet er gjennomført i perioden fra september 2009 til oktober 2012.

Denne satsingen er en videreføring av Interreg-prosjektet "Midt-Nordisk landbrukshøgskole - utredningsprosjekt", der studentgrunlaget og behovet for et treårig studietilbud i landbruksfag på bachelornivå ble undersøkt. Målet for dette prosjektet er å utvikle nye landbruksrelaterte studier som dekker kompetansebehov i Midt-Skandinavia. Hovedoppgaven i prosjektet er å utvikle tre nye studier med kandidater som bidrar til at regionen har et bærekraftig og kunnskapsbasert landbruk også i fremtiden. De nye studiene er: 1) *Husdjur – förutsättningar och behov* (60 studiepoeng), 2) *Grönt Entreprenörskap* (60 studiepoeng) og 3) *Grønn Næringsutvikling* (180 studiepoeng). Årsstudiene gjennomføres i Sverige, mens de siste to årene av bachelorstudiene *Grønn Næringsutvikling* og *Husdyrfag* blir gjennomført i Norge. Høgskolen i Nord-Trøndelag er formelt faglig og administrativt ansvarlig for studiene. Målgruppen for studiene er fastsatt til først og fremst å være unge studiesøkende i Midt-Skandinavia. Det er besluttet at man i prosjektet utvikler studier som foreleses på campus, enten i Ås i Jämtland eller i Steinkjer i Nord-Trøndelag.

En styringsgruppe med representanter fra de involverte utdanningsinstitusjonene og ulike landbruksinstanser i Jämtland og Nord-Trøndelag har hatt beslutningsmandat i forhold til strategiske veivalg i prosjektet.

Prosjektleder har overordnet ansvar for økonomi og fremdrift samt rapportering i henhold til Interregs fastsatte tidsfrister. Prosjektets økonomiske ramme har vært på i underkant av 12 millioner kroner, SEK 6.931.580 og NOK 4.748.350. Det alt vesentlige av midlene er brukt til arbeid med studieutvikling og undervisning. Svensk prosjektkoordinator står for samordning av faglig og administrativ aktivitet ved JILU. Det er i prosjektperioden levert 8 rapporter og betalingsanmodninger for aktiviteten til respektive Interreg-sekretariat i begge land. Når en sammenholder budsjett- og regnskapstall for hver kostnadsart fremkommer kun små avvik. Dette er tilfelle for både norsk og svensk prosjektdel. Den største kostnaden i prosjektet er personalkostnader.

I hele prosjektperioden har prosjektmedarbeiderne, både fagpersoner og administrativt ansatte, samarbeidet på tvers av landegrensen. Samarbeidet har først og fremst handlet om faglig utviklingsarbeid, undervisning og tilhørende studieadministrative funksjoner. Sentrale oppgaver har også vært studentrekruttering, studentopptak og ivaretagelse av fag- og studieformaliteter, inkludert eksamensavvikling.

Resultat av prosjektet er at det er utviklet og gjennomført tre landbruks- og miljørelaterte studier. Emnene som i prosjektplanen omhandlet Klima og skog har blitt faset inn som en del av studiene *Grønn Næringsutvikling / Grönt Entreprenörskap*. I de tilfeller det har vært behov for justeringer av aktiviteter i forhold til opprinnelig prosjektplan, har prosjektledelsen avklart dette med Interregs sekretariat i forkant av at endringen er i verksatt. Det er gjort noen endringer i studie-

gjennomføringen og omprioriteringer i budsjettet for å frigjøre mer innsats til arbeidet med å rekruttere studenter.

Vi har erfart at det er meget krevende å etablere nye heltids studietilbud i markedet for unge studiesøkende innen dette fagområdet i regionen. Det samfunnsmessige kompetansebehovet motsvarer ikke nødvendigvis av ungdommers etterspørsel etter studier. Vi har også erfart at svenske ungdommer i meget liten grad synes å ville flytte for å ta 2. og 3. studieår i Nord-Trøndelag.

Fagpersonellet opplever positive erfaringer med å utvikle studier som inkluderer nye studentgrupper. Samtidig er det også en utfordring å utvikle et faglig samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner med ulikt faglig nivå.

I begge land finnes nasjonale nettportaler (*www.antagning.se* og *www.samordanopptak.no*) for studiesøkende. Vi har ikke fått anledning til å annonsere norske studier på den svenske studieportalen, heller ikke når studiet vender seg til svenske søkere og foregår i Sverige. Prosjektet har opplevd den manglende annonseringsmuligheten som et nasjonalt grensehinder, ettersom mange ungdommer som søker studier etter videregående skole finner aktuelle studier via disse nettsidene. For oss har dette gjort rekrutteringsarbeidet ytterligere krevende. Det er totalt 46 personer som har fullført studiene som nå er utviklet og gjennomført i dette prosjektet.

Det forekommer periodevise svingninger i studiepreferanser hos ungdommer. Med høyere søkertall til våre studier ville de nye studiene blitt videreført etter prosjektets slutt. Vi tror at de studietilbudene som vi nå har utviklet i dette prosjektet meget godt kan være aktuelle så snart det igjen blir mer populært blant ungdommer å søke studier innen fagområdene landbruk, klima og miljø. Kunnskapen og erfaringene fra prosjektet er verdifulle ved at man nå ser muligheter for å samarbeide om både forskningsarbeid og nye utdanningstilbud. Det kan være at man da henvender seg til en mer voksen målgruppe via studier på deltid og større grad av nettstøttet læring. Vi har nå to fagmiljøer som kjenner hverandre bedre enn for tre år siden. Selv om HiNT og JiLU ikke viderefører studiene som er utviklet i dette prosjektet, ser vi at vi nå sammen kan fortsette samarbeid mellom fagpersoner via forskningsprosjekter og nye studiesamarbeid. I nye samarbeidsprosjekter er det også meget aktuelt å trekke inn Mittuniversitetet som samarbeidspart. Det vil være aktuelt å ta i bruk ny kommunikasjonsteknologi. Vi har da erfart at det parallelt også må settes av ressurser til personer som kan være til stede som mentorer og assistenter.

Med hensynt til overordnede erfaringer med samarbeid om utvikling av nye studier på tvers av landegrensener, vil vi for senere prosjekter anbefale at man allerede i planleggingen av prosjektet avklarer juridiske premisser for samarbeidskonstellasjonen. Jusen gir implikasjoner for hvilke roller partene i samarbeidet skal ha. Når denne er avklart ved prosjektstart, vil man etter all sannsynlighet ha et klarere bilde av hva man selv skal prestere og hva man kan vente av andre. For utdanningsinstitusjoner vil dette konkret innebære at studieadministrasjonen tidlig trekkes inn i prosjektplanleggingen. Videre vil vi ved senere samarbeidsoppgaver av et slikt omfang legge opp til et antall lunsj-til-lunsj seminarer i en tidlig prosjektfase. Hensikten vil være å fremme teambygging i grupper som skal prestere sammen. Dette gjelder både faglig og administrativt personell.

PROSJEKTET - OPPSUMMERT

Prosjektnavn: Midt-Skandinavisk landbrukshøgskole – pilotgjennomføring og videre planlegging

Prosjektperiode:

01.09.2009 - 31.09.2012

Kontaktperson:

Marit Synnøve Hoven

Tlf. +47 48 28 24 30, E-post marit.hoven@hint.no

Norsk prosjekteier:

Høgskolen i Nord-Trøndelag

Øvrige partnere: Jämtlands läns landsting / JILU

Budsjett: 11 679 930 med fordeling SEK 6.931.580 og NOK 4.748.350

Program: Sverige-Norge: Nordens Grønne Belte

Kontaktpersoner – Interregs sekretariat:

Trønsdal, Sidsel +47 74 11 10 55 / +47 924 53 163

Michael von Essen + 46 63 14 61 51 / + 46 70 631 61 51

Programområde:

Interreg IV A/ENPI

Tema:

Kompetansesamarbeid

Programområde:

Interreg IV A/ENPI (ENPI = European Neighbourhood & Partnership Instrument)

Summary

Project Title: "Mid-Scandinavia Agricultural College – developing new studies and further planning"

Project period: 01.09.2009 - 01.09.2012

Project owner: North Trondelag University College , Norway

Contact person: Ms Marit Synnøve Hoven marit.hoven@hint.no Phone: +47 48 28 24 30

Project partner: Jämtlands läns landsting, Sweden

Contact person: Mr Arne Näslund arne.naslund@regioniamtland.se Phone: + 46 70 355 75 52

Project costs - total budget : 11 679 930 - SEK 6.931.580 and NOK 4.748.350

Interreg Program: Sweden Norway - Nordic Green Belt

Contact persons Interreg secretary:

Norway: Ms Sidsel Trønsdal sidsel.tronsdal@ntfk.no Phone: +47 74 11 10 55 / +47 924 53 163

Sweden: Mr Michael von Essen michael.vonessen@lansstyrelsen.se

Phone + 46 631 461 51/ +46 706 31 611

Subject: Knowledge and College level education

EU Program: Interreg IV A/ENPI ENPI = European Neighbourhood & Partnership Instrument

The aim of the project has been to develop three new college level studies within the fields of Agriculture, Animal husbandry, Climate change and Environment Science. The lessons were given both in the Mid-Sweden region of Jämtland and in the town of Steinkjer in Mid-Norway.

The projects mission was to educate people in the mentioned subjects and thereby make the region more competent and sustainable for times to come. Our experience is that it is difficult to introduce new studies in these fields that are attractive for young students. We also see that the students not likely would move to the neighbour country to be students for a year or two there. Our studies might have recruited a larger numbers of students if we had been offering part-time studies with support via the Internett and gatherings.

We have experienced some challenges when two different educational institutions at different levels in two countries collaborate on development of new studies. We have found that new communication technology should have been applied more extensively when new projects are to be conducted. New practice within pedagogical technology demands some in situ mentor assistance.

For projects to come, we will preferably arrange a number of kick-off meetings, both for educational and for administrative collaborators for team building as we think that will give even better and more effective performances thru the rest of the project period. We also believe that it is important to include administrative personnel in an early phase when planning new studies.

1.1 Virksomhet

Målet for prosjektet ble definert som følger:

Prosjektets mål er å etablere landbruksstudier i Midt-Skandinavia i samarbeid mellom Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling (JiLU, nå Torsta AB). Hensikten er å dekke kompetansebehovet i regionen for å sikre et framtidig bærekraftig og kunnskapsbasert landbruk.

Målgruppen er ungdommer i Jämtland og Trøndelag som vil studere landbruksfag. Landbruksnæringen er en sekundær mottager av resultater ved at nærings behov for kompetanse kan dekkes.

Undervisningen har foregått både i Ås i Jämtland og i Steinkjer i Nord-Trøndelag. På begge steder har HiNT formelt vært ansvarlig for undervisningen. Hovedansvar for markedsføringen har vært JiLU i Sverige og HiNT i Norge. I dette Interreg-finansierte prosjektet er det planlagt å rekruttere studenter som representerer begge kjønn og etnisk mangfold i befolkningen. Landbruksstudier har tradisjonelt svak søkning fra innvandrere, og det vil vektlegges å fremme integrering av personer med ikke-skandinavisk bakgrunn i studiene.

Etter prosjektperioden er det å vente at man har etablert høyere landbruksutdanning med utstrakt faglig samarbeid over landegrensen.

1.2 Resultat

Prosjektet har utviklet og gjennomført de studier som var planlagt i prosjektbeskrivelsen via studiene:

Husdjur – förutsättningar och behov (60 studiepoeng)

Grönt Entreprenörskap (60 studiepoeng)

Grønn Næringsutvikling (180 studiepoeng).

De to førstnevnte studiene foreleses ved JiLU, mens sistnevnte studium gjennomføres ved HiNT i Steinkjer. Studiene har bidratt med kompetanse som et ledd i å styrke landbruket i regionen. Antallet som har søkt studiene som inngår i prosjektet er lavere enn det som var estimert mål i prosjektbeskrivelsen. Årsaker til dette er, slik vi erfarer, at det er meget krevende og en langsiktig satsing å introdusere nye studier i et utdanningsmarked. Videre har vi erfart at mobiliteten for studiested i nabolandet er så godt som fraværende. Emma Rasmusson er dog et hederlig unntak:

Student Emma Rasmussen har her nettopp bestått eksamen for sin Bacheloroppgave om velferd hos vernehøner i ulike innredningssystem. Sensor Lars Bævre var meget fornøyd med Emmas prestasjon.

Prosjektet har gitt oss nye praksisbaserte erfaringer, som gjør oss mer klare over hvilke premisser vi må ha fokus på for å lykkes med et tilsvarende studiesamarbeid ved en senere anledning.

Vi har spurt oss om det kunne vært mer hensiktsmessig å rette oss mot voksne mennesker som er i ferd med å ta over gårder. Dette er gjerne personer som allerede har noe høyere utdanning og jobb, også som behøver kunnskap til å være kompetente til å drive gårdsbruket godt. Det kunne som alternativ vært aktuelt å teste ut samlingsbaserte studier med pedagogisk støtte via Internett. Dette kan være mulig å teste ut i senere prosjektsamarbeid.

1.3 Kostnader

Totalbudsettet er kr 11 679 930 med fordeling på SEK 6.931.580 og NOK 4.748.350.

Nedenfor er gitt budsjett for svensk og norsk prosjektaktivitet. Det praktiseres separate regnskap for prosjektaktiviteten i de to landene, i henhold til Interregs bestemmelser.

Svensk projektbudget SEK						
Faktiske kostnader	2009	2010	2011	2012	Summa SEK	%
Egen personal inkl soc avg	802 500	2 311 200	1 316 100	64 200	4 494 000	64,83 %
Externa tjänster	67 500	135 000	135 000	67 500	405 000	5,84 %
Lokalkostnader	19 350	48 700	38 700	19 350	126 100	1,82 %
Investeringar	170 000				170 000	2,45 %
Resor	70 000	175 000	45 000		290 000	4,18 %
Övriga kostnader	282 670	750 822	372 966	40 022	1 446 480	20,87 %
Summa faktiska kostnader	1 412 020	3 420 722	1 907 766	191 072	6 931 580	100,00 %
<i>Externt offentligt direktfinansierade kostnader</i>					0	0,00 %
Summa svenska projektkostnader	1 412 020	3 420 722	1 907 766	191 072	6 931 580	100,00 %
Norsk prosjektbudjett NOK						
Faktiske kostnader	2009	2010	2011	2012	Summa NOK	%
Eget personale inkl sos avg	540 600	1 530 600	1 049 100	187 500	3 307 800	69,66 %
Eksterne tjenester	20 000	60 000	120 000	0	200 000	4,21 %
Lokalkostnader	19 350	38 700	38 700	19 350	116 100	2,45 %
Investeringar					0	0,00 %
Reiser	65 000	215 000	70 000	15 000	365 000	7,69 %
Övriga kostnader	178 900	385 150	179 778	15 624	759 450	15,99 %
Sum faktiske kostnader	823 850	2 229 450	1 457 578	237 474	4 748 350	100,00 %
<i>Eksterne offentlige direkte finansierte kostnader</i>					0	0,00 %
Sum norsk projektkostnader	823 850	2 229 450	1 457 578	237 474	4 748 350	100,00 %

Ekonomi

Overhead-kostnader ingår i projektet på svensk sida med 978 550 SEK, ca 23 % av kostnader för egen personal. Påslagets storlek fastställs när pågående utredning om indirekta kostnader är klar.

Overhead-kostnader inngår i projektet på norsk side med 1 011 480 NOK, ca 22 % av kostnader for eget personell.

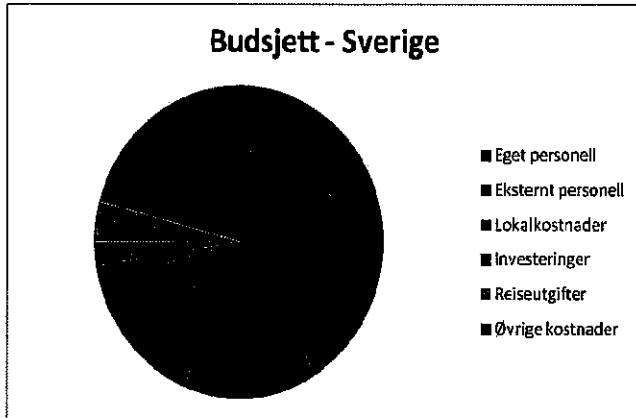
Totale kostnader i prosjektet på norsk side er NOK 4.553.461. Dette er 194.889 kroner lavere det som var budsjettet i tildelingen. Totale kostnader i prosjektet på svensk side er SEK 6.854.799. Forbruket er 76.781 kroner lavere enn budsjettet.

Regnskapsresultater for prosjektet viser følgende kostnader fordelt på de ulike poster:

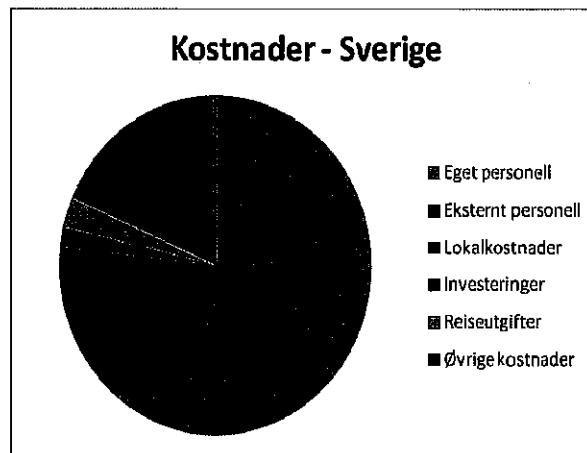
Kostnadsart:	Budsjett Norge NOK	Kostnader Norge NOK	Budsjett Sverige SEK	Kostnader Sverige SEK
Eget personell	3 427 800	3 370 919	4494000	4 442 300
Eksternt personell	180 000	93 998	405000	692 838
Lokalkostnader	36 100	18 500	126100	124 092
Investeringer	0	0	170000	129 651
Reiseutgifter	265 000	195 398	290000	197 093
Øvrige kostnader	839 450	874 646	1446480	1 268 825
Sum	4 748 350	4 553 461	6931580	6 854 799
Totale prosjektkostnader		4 553 461		6 854 799

Den største prosjektkostnaden er lønn til eget personell. Dernest følger kostnadsarten Øvrige kostnader, som blant annet dekket utgifter til studentrekruttering. Det er brukt omlag like mye ressurser hos samarbeidspartene til reisevirksomhet. Det er på svensk side leid inn mer eksternt personell enn det som opprinnelig var budsjettet, mens det på norsk side er motsatt. Det er i Sverige brukt noe mindre ressurser til investeringer i forhold til det som først var planlagt. Det er ikke budsjettet med investeringer i den norske delen av prosjektet. Det ble søkt Interreg om omdisponering av midler fra bl.a. lokalkostnader for å ha mer å rutte med til studentrekrutteringen.

Svensk prosjektaktivitet - budsjett og regnskap

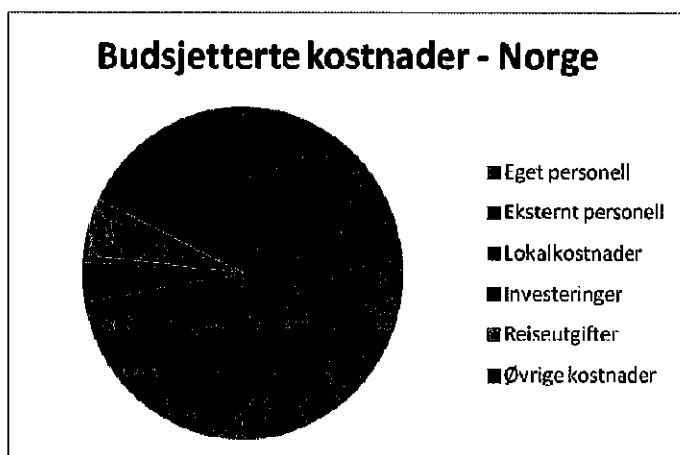
Figur 1: Budsjetterte prosjektkostnader i Sverige fordelt på ulike kostnadsklasser.

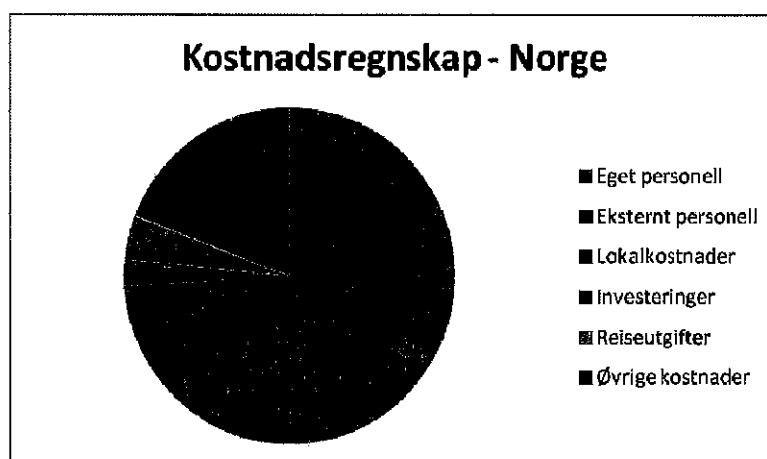
Figur 2: Regnskap for prosjektets aktiviteter i Sverige. Kostnader fordelt på ulike kostnadsklasser.

Som det fremgår av figurene er det relativt små forskjeller mellom budsjetterte kostnader og akkumulerte kostnader ved prosjektslutt i Sverige.

Norsk prosjektaktivitet - budsjett og regnskap

Figur 3: Budsjetterte prosjektkostnader i Norge fordelt på ulike kostnadsklasser.

Figur 4: Regnskap for prosjektets aktiviteter i Norge. Kostnader fordelt på ulike kostnadsklasser.

Kostnadene i norsk del av prosjektet avviker lite fra det som var budsjettert.

2. Prosjektets bakgrunn

I Midt-Skandinavia drives et landbruk som har andre naturgitte vilkår enn lenger sør der landbruksuniversitetene i de respektive landene er lokalisert. I Sverige finnes husdyrfaglige studier ved Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala og Lund. Landbruksstudiene ved HINT i Steinkjer og ved Høgskolen i Hedmark er de eneste brede studietilbud i Norge i tillegg til Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).

Tidligere har vi hatt flere interreg-prosjekter i lag med Mittuniversitetet (MiUN), blant annet ble studiet Miljøledelse utviklet i samarbeid med dem. Vi har også hatt et felles kursopplegg med MiUN om entreprenørskap. Disse samarbeidserfaringene er noe av grunnlaget for dette Interreg-prosjektet.

Samarbeidet har sitt utspring i et ønske fra svensk side om å videreføre en bachelorutdanning i skogbruksfag. Denne utdanningen var opprinnelig rettet mot befall som ble ledige etter at regimentet i Östersund ble lagt ned. Utdanningen ble gjennomført 2007-2008.

I forkant av dette prosjektet ble det gjennomført et forprosjekt som "Mittskandinavisk landbrukshøgskole". Behovet for utdanningene som ligger til prosjektet har kommet fram, dels via signaler fra landbruksnæringen og dels via undersøkelse blant ungdom (TFoU Rapport 2009:6, Haugum & Johnsson). Behovet for ny kunnskap innen emnene står også i samsvar med de politisk definerte satsinger og utfordringer som omtales i utredninger og rapporter i begge landene.

Nedenfor er nevnt hvilke kompetansebehov som i forprosjektet var identifiserte på svensk side:

- Lantbrukare behövde lära sig att starta, driva och utveckla företag.
- Ekonomi, management och affärsmässighet.
- Mera kunskaper om växtodling och djurhållning.
- Generationsväxling.
- Mer diversifiering och vidareförädling.
- En lantbrukshögskola i regionen vil underlätta rekrytering och kompetensutveckling.

De nevnte kompetansebehovene korresponderte godt med at HiNT ønsket å utvikle en ny landbruksrelatert utdanning i lys av at både skogbruksutdanningen og landbruksøkonomiutdanningen ved høgskolen relativt nylig var lagt ned. På grunnlag av de nye behovene forsøkte man på norsk og svensk side å se hva som ville være optimalt å samarbeide om og hvordan dette best kunne organiseres.

Hva ville man realisere om en startet utviklingen av en Mittskandinavisk landbrukshøgskole? Dette bringer oss over på hvilke intensjoner og premisser som lå til grunn for etableringen av studiet "Husdjur – förutsättningar och behov". Her nevnes: Ettårig studium i Husdjurfag i Ås skulle tilbys med samme fagsammensetning som det som finnes ved første studieår ved HiNTs husdyrfagsstudium. På denne måten ville overgangen til det andre studieåret være smidig også for de svenske husdyrfagstudentene. En viktig motivasjonsfaktor var å tilby landbrukskompetanse i Jämtland. Muligheten for rekruttering av svenske studenter til Bachelorutdanningen i Husdyrfag var en viktig motivasjon for HiNT ved innledningen av samarbeidet.

For utviklingen av Grønt Entreprenørskap og Grønn Næringsutvikling var motivasjonen for studiene følgende:

- Tilføre samfunnet kandidater som har helhetlig kompetanse om miljø, klima, entreprenørskap og bedriftsutvikling.
- Øke kompetansen om praktisk entreprenørskap. Kandidater som leser entreprenørskapsfagene skulle lære å etablere egen forretningsvirksomhet.
- Gränslös Kunnskapsutvikling var det faglige grunnlaget og innholdet i undervisningen.
- Internasjonalisering - tilby en utdanning som faglig og pedagogisk speiler en mer globalisert og internasjonalt orientert verden.

Aktuelle yrker for kandidatene fra bachelor i Grønn Næringsutvikling er: Rådgivere for bedrifter som vil tilpasse sin produksjon mot et klimavennlig samfunn, Rådgivere i innovasjonssentre, Være spesialister i offentlig forvaltning / næringskonsulenter, Rådgivere ved endret bruk av lokale ressurser, Utvikle egne bedrifter.

3. Prosjektbeskrivelse

3.1 Prosjektledelse og Styringsgruppe

Planleggingen, gjennomføring og ledelse av dette prosjektet har skjedd i samhandling med sentrale virksomheter knyttet til landbruket i Jämtland og Nord-Trøndelag. Prosjektleder har overordnet prosjektansvar, inkludert økonomi, framdrift og rapportering. På svensk side har JiLU en ansvarlig prosjektkoordinator som tar hånd om rapportering og gjennomføring på svensk side. I henhold til Interreg sine bestemmelser er det levert aktivitets- og økonomirapporter underveis i prosjektet til gitte frister. Prosjektledelse i dette prosjektet inkluderer følgende personer ved HiNT og JiLU:

Marit Synnøve Hoven

Prosjektleder fra oktober 2010 til prosjektslutt september 2012. Hoven er høyskolelektor i husdyrfag. Hoven har ansvar for økonomi, administrative funksjoner og rapportering i prosjektet.

Rolf Wensbakk

Prosjektleder fra prosjektstart til oktober 2010. Deretter er Wensbakk leder for Styringsgruppen. Wensbakk er førstelektor i landbruksøkonomi og har siden høsten 2010 vært dekan for HiNTs avdeling Landbruk og IT.

Hans Wilhelm Thorsen

Faglig leder for studiet Grønn Næringsutvikling. Thorsen er førstelektor i geografi og har ledet faggruppen for studiet.

Arne Näslund

Prosjektkoordinator ved JiLU fra høsten 2010. Näslund er lærer innen entreprenørskap og er også utveklare ved JiLU.

Ida Olofsson

Olofsson var prosjektkoordinator ved JiLU fra prosjektstart til høsten 2010. Olofsson er kjemiker og lærer ved JiLU.

Prosjektledelsen representert fra venstre: Rolf Wensbakk, Marit S. Hoven og Arne Näslund. Her er det førstelektor Aud Sakshaug som på seminar i Åre får velfortjent oppmerksomhet for god og viktig innsats i prosjektets husdyrfaglige samarbeid.

Styringsgruppen for prosjektet har hatt følgende medlemmer og ledelse:

Hanne Solheim Hansen

Prorektor ved HiNT. Styringsgruppens leder fra september 2009 til oktober 2010.

Rolf Wensbakk

Dekan ved HiNTs avdeling for Landbruk og IT. Styringsgruppens leder fra okt 2010 til sept 2012.

Nils Hultin

Verksamhetschef ved JiLU.

Trine Amundsen

Regionchef Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i Jämtland.

Marit Haugen

Organisasjonssjef ved Nord-Trøndelag Bondelag.

Kirsten Ingjerd Værdal

Landbruksdirektør ved Fylkesmannens landbruksavdeling i Nord-Trøndelag (FMLA).

Siv Merethe Gederaas Belbo

Rådgiver ved Regional- og utviklingsavdelingen ved Nord-Trøndelag Fylkeskommune (NTFK). Har representert NTFK i styringsgruppen fra sept 2011 til prosjektets slutt.

Knut Einar Steinsli

Rådgiver ved NTFKs avdeling for Regional utvikling. I styringsgruppen frem til høsten 2010.

Lars Petter Bartnes

Bonde og styremedlem i Nortura. I styringsgruppen frem til høsten 2010.

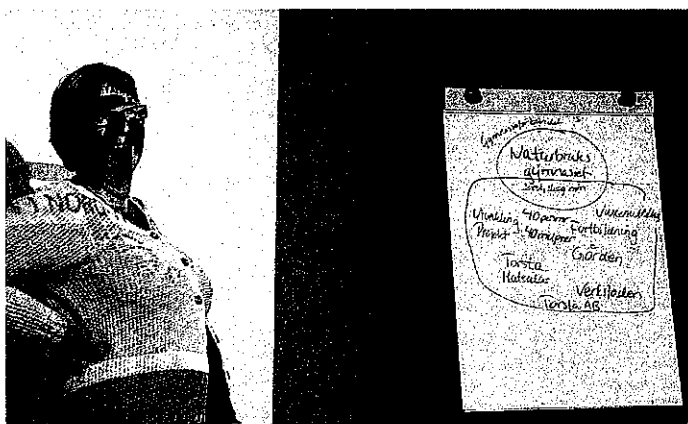
Maia Vardenær

Seniorrådgiver ved FMLA. I prosjektets styringsgruppe fra 2009 til høsten 2011.

Monika Luktvaslimo

Seniorrådgiver ved FMLA (representerte FMLA høsten 2010).

Prosjektleder og prosjektkoordinator rapporterer til styringsgruppen og har ansvar for å iverksette beslutninger som fattes.

Til høyre: styringsgruppens medlem Trine Amundsen ved ett av styringsgruppens møter. (foto: M. Hoven).

3.2 Finansiering

Prosjektet er støttet økonomisk av Interreg og har et totalbudsjett på 6.9 mill SEK for svensk prosjektdel og 4.75 mill Nkr for den norske prosjektinnsatsen. Det følger krav om egenandeler fra de respektive samarbeidspartene. Våre erfaringer tilsier at etablering av nye studier tar mer tid og krever mer ressurser til rekrutteringsarbeid enn det som prosjektet har hatt til rådighet.

Svensk finansieringsplan

Offentlig finansiering						
Svensk nasjonell medfinansiering	2009	2010	2011	2012	Summa SEK	%
Jämtlands läns landsting	706 010	1 710 361	953 883	95 536	3 465 790	50,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
Summa kontant finansiering	706 010	1 710 361	953 883	95 536	3 465 790	50,00 %
Direktfinansiering (arbeid m.m.)						
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
Summa direktfinansiering	0	0	0	0	0	0,00 %
Summa svensk nasjonell medfinansiering	706 010	1 710 361	953 883	95 536	3 465 790	50,00 %
Europeiska regionala utvecklings fonden	706 010	1 710 361	953 883	95 536	3 465 790	50,00 %
EG-andel av finansiering av faktiske kostnader						50,00 %
EG-andel av offentlig finansiering						50,00 %
Summa svensk offentlig finansiering inkl EG-finansiering	1 412 020	3 420 722	1 907 766	191 072	6 931 580	100,00 %
Privat kontant finansiering						
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
					0	0,00 %
Summa svensk privat medfinansiering	0	0	0	0	0	0,00 %
Total svensk finansiering	1 412 020	3 420 722	1 907 766	191 072	6 931 580	100,00 %

Norsk finansieringsplan

Offentlig finansiering						
Norsk regional medfinansiering	2009	2010	2011	2012	Summa NOK	%
Høgskolen i Nord-Trøndelag	411 925	1 114 725	728 788	118 737	2 374 175	50,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa kontant finansiering	411 925	1 114 725	728 788	118 737	2 374 175	50,00%
Direktfinansiering (arbeid m.m.)						
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa direktfinansiering	0	0	0	0	0	0,00%
Total norsk regional medfinansiering	411 925	1 114 725	728 788	118 737	2 374 175	50,00%
Statlige IR-midler	411 925	1 114 725	728 788	118 737	2 374 175	50,00%
IR-midler av finansiering av faktiske kostnader						50,00%
IR-midler av offentlig finansiering						50,00%
Summa norsk regional finansiering inkl statlige IR-midler	823 850	2 229 450	1 457 576	237 474	4 748 350	100,00%
Privat kontant finansiering						
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa norsk privat medfinansiering	0	0	0	0	0	0,00%
Summa norsk finansiering	823 850	2 229 450	1 457 576	237 474	4 748 350	100,00%

3.3 Tidsplan

Prosjektperioden løper fra 1. september 2009 med varighet til og med 30. september 2012

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Markedsføring	2009-09-01	2011-09-01
Pilotgjennomføring av "Husdjur – velfærd og produktion"	2009-09-01	2010-06-30
Forberedelse "Skog og klimat" (Sverige) og "Klima og nyskaping" (Norge)	2009-09-01	2010-09-01
Pilotgjennomføring av "Skog og klimat" (Sverige) og "Klima og	2010-08-20	2011-06-30

N30441-16-09-Beslut-Midt-Nordisk landbrukshøgskole.doc

5(9)

nyskaping" (Norge)		
Planlegging av 2. og 3. studieår	2009-09-01	2012-09-01
Oppsummering og rapportering. Planlegging fortsatt ord. Virksomhet etter fullført pilotgjennomføring.	2011-01-01	2012-08-31
Planlegging av fortsatt verksamhet og användning av resultat efter projektslut	2012-01-01	2012-08-31
Projektutvärdering och slutredovisning/projektevaluering og regnskapsavslutning	2012-01-01	2012-08-31
Projektets start och slutdatum	2009-09-01	2012-08-31

3.4 Målgruppe og markedsarbeid

Hovedmålgruppen i prosjektet har vært ungdommer som ønsker et tilbud om heltids kompetanseheving på høghskolenivå innen landbruksfag. Andre (sekundære) interessenter i prosjektet er landbruksnæringen og andre aktører i regionen som etterspør grønn, næringsrettet kompetanse.

HiNT og JiLU har samordet aktiviteter for å rekruttere studenter til de nye studiene. På svensk side har skolebesøk og messer vært gjennomført for å nå målgruppen. Videre har vi selvsagt informasjon på nettsidene til JiLU og HiNT. Annonsering har skjedd på sosiale medier samtidig som vi også har brukt kinoreklame. Gratis, positiv redaksjonell omtale i aviser, radio og TV er av betydelig sort. Stort publikum uten at det koster oss så mye annet enn tiden det tar. Sosiale medier ser også ut til å være meget godt egnet, ikke minst når det er korte videofilmer.

3.5 Prosjekts hovedaktiviteter – om hva og hvordan har HiNT og JiLU samarbeidet?

Hovedproduktet i dette samarbeidsprosjektet er utvikling og gjennomføring av følgende tre heltids høgskolestudier, der HiNT har faglig og studieadministrativt ansvar, jfr. høgskolens mandat fra Kunnskapsdepartementet:

Studiet "Husdjur - föutsättningar och behov"

(60 studiepoeng). Dette er et nytt, ettårig studietilbud som tilsvarer første studieår ved HiNTs bachelorstudium "Husdyr – velferd og produksjon". Studiet ble gjennomført ved JiLU studieårene 2009/2010 og 2011/2012. Se også vedlegg 1 og 2 om studiebeskrivelse for husdyrfag og overgangsordning for svenske studenter som kan fullføre bachelorgrad i husdyrfag i Steinkjer.

Fra venstre: Ida Olofsson var prosjektkoordinator ved JiLU i første del av prosjektet. Til høyre: HiNTs studieveileder Espen Solheim med to av Husdjurfagsstudentene i Jämtland ved studiestarten høsten 2009.

Studiet "Grønt Entreprenørskap" (60 studiepoeng). Dette er et nytt, ettårig studietilbud som ble utviklet i dette prosjektet og gjennomført studieåret 2010/2011. Lærested var JiLU. Studieåret var kompatibelt med overgang til 2. studieår ved bachelorutdanningen "Grønn Næringsutvikling".

Studiet "Grønn Næringsutvikling" (180 studiepoeng). Dette er en helt ny bachelorutdanning over tre år som er utviklet i dette Interreg-prosjektet. Studiet foreleses ved HiNTs avdeling i Steinkjer, der første studentgruppe ble tatt opp studieåret 2010/2011. Ny gruppe studenter ble tatt opp til første studieår høsten 2011. Mål for kandidater fra studiet:

- *Utvikle handlingskompetanse for nyskaping*
- *Forståelse for verdens matsituasjon og klimautfordringer*
- *Gi studentene endringskompetanse*

Studie- og fagplanene for hvert studium er lagt ved som vedlegg til denne rapporten, for mer informasjon vennligst se kapittel 6.

Undervisningen foregår i Ås i Jämtland og i Steinkjer i Nord-Trøndelag. Begge steder er HiNT formelt ansvarlig for undervisningen og studieadministrative krav (tidsfrister, obligatorikk, med mer). JiLU er ansvarlig for markedsføringen av studiene i Sverige og HiNT tilsvarende i Norge.

HiNT bruker IT-løsningen **Fronter som digitalt klasserom**. For hvert fag finnes en passordbelagt nettside med forelesningsnotater, meddelelser fra faglærer til studentene, oppgaver og pensumlitteratur. Oppgaver og besvarelser skal leveres via Fronter for bedømming. I prosjektet ble det lagt opp til at også fagpersoner ved JiLU skulle ta i bruk denne pedagogiske nettløsningen.

Vi har ved flere anledninger praktisert **studentutveksling** ved at norske studenter tar del i pedagogiske tilbud ved JiLU og motsvarende tar svenske studenter del i undervisningsopplegg i Norge. Av konkrete eksempler her kan nevnes kjemilaboratorieøvinger i Steinkjer. Ved starten på studiene Grønn Næringsutvikling og Grønt Entreprenørskap høsten 2010 hadde de norske og svenske studentene felles samling og utferder de to første ukene av semesteret.

Her er svenske studenter som følger studiet Grønt Entreprenørskap og kursleder Arne Näsland (sittende lengst til høyre) på næringslivsbesøk langs Den Gyldne Omvei i Inderøy, Norge.

Studieadministrasjon - **Opptakskontoret ved HiNT** står for det formelle opptak av alle HiNT-studentene, også de HiNT-studentene som får undervisningen i Jämtland.

Studietjenesten ved HiNT organiserer eksamensgjennomføring og utskriving av vitnemål.

Felles undervisningsopplegg har vært praktisert i større eller mindre grad i ulike fag.

Utveksling av læremateriell har vært en viktig samarbeidsform. I praksis kan det for eksempel innebære at en foreleser stiller allerede produserte forelesningsnotater til disposisjon for pedagogisk samarbeidspart. Ikke minst har man også samtaler og møter for å planlegge fagene sammen.

Vi har samordnet mye av rekrutteringsarbeidet. Markedsføring av studiene. Mye av arbeidet har foregått i samarbeid med profesjonelle aktører (Scan Partner, Wow Media og flere), ikke minst

gjelder dette også for produksjoner til formidling via sosiale medier. Ved JiLU har dedikerte personer jobbet med web og informasjonsarbeid og lærerne har også deltatt aktivt i markedsføringen via skole- og messebesøk.

- **Utveksling av lærekrefter har for det meste fungert godt.** Lærere ved JiLU underviser svenske studenter første studieår i Husdjur og Grønt Entreprenørskap. Også svenske forelesere ved HiNT, og norske forelesere ved JiLU. Vi har også erfart visse kulturforskjeller, og dette kan noen ganger føre til misforståelser.

- JiLU og HiNT har utviklet **samarbeid om visse studieadministrative funksjoner.** Dette gjelder studentopptak, bibliotek, IT-støtte i fag, rekruttering og Studietjenesten.

- **Faglig oppdatering av stab:** det er avsatt en del midler i prosjektet for at personer skal kunne delta på kurs og seminarer. Det har vist seg at få personer har dratt nytte av dette, og det er aller mest fordi de allerede har opplevd at de har mye å gjøre.

Deler av gårdtunet som JiLU/ Torsta AB har i Ås, Jämtland.

Fra venstre: Noen av prosjektmedarbeiderne som deltok på norsk-svensk prosjektseminar forsommeren 2012.

3.6 Resultater

Resultater som er kommet fram i dette Interreg-finansierte prosjektet er sammenfattet i punkter som angitt nedenfor. I all hovedsak mener prosjektledelsen og prosjektmedarbeiderne at vi nå har mye kunnskap og erfaringer som vi ikke hadde ved prosjektets start for tre år siden. Vi mener at læringen via dette prosjektet på flere måter har styrket våre forutsetninger for å håndtere kompetansesamarbeider på tvers av landegrensene ved senere anledninger.

1. Hovedresultatet av prosjektet er at det er utviklet og gjennomført tre høgskolestudier med utdanning av kandidater fra både Sverige og Norge. Studie- og fagbeskrivelsene er lagt ved som vedlegg i rapporten (se kapittel 5).
2. Ett resultat fra prosjektet er at samfunnet har fått kandidater med helt ny kompetanse, slik Grønt Entreprenørskap og Grønn Næringsutvikling representerer. Det er også uteksaminert kandidater med husdyrfaglig kompetanse på høgskolenivå i Midt-Sverige. Noen studenter som har fulgt studiene i prosjektet har etablert egen virksomhet, noen er etter utdanningen ansatt i bedrifter eller etater, mens andre har valgt å studere videre.
3. Det har vært mulig for svenske ungdommer å lese landbruksrelaterte fag på høgskolenivå i sin egen region.
4. Faglig personell har styrket sin kompetanse ved at samarbeidet gjør det riktig og nødvendig å se med nytt perspektiv på fagportefølje og pedagogisk praksis.
5. Det er etablert nye samarbeidsrelasjoner. Personer på begge siden av riksgrensen nå kjenner hverandre gjennom dette prosjektet og mange ser nye muligheter for samarbeid gjennom de erfaringene vi har fra prosjektet "Mittskandinavisk lantbrukshøgskole".

Det har blitt mange reiser mellom Steinkjer, Åre og Östersund og avstanden oppleves som stadig kortere, fordi man blir mer kjent med kollegaer på tvers av grensen. Etter hvert har det blitt en fast tradisjon med rastestopp på fjellet. Her er det et reisefølge fra HiNT som er på tur østover. Geir Næss (i midten) har fylt termosene og sørger for kaffeservering. F.v: Helga Jenshus, Rolf Wensbakk, Håvord Okkenhaug og Aud Sakshaug. (Foto: M. Hoven)

6. HiNT og JiLU har opparbeidet ny og nyttig kunnskap om kompetansesamarbeid på tvers av virksomheter på ulike utdanningsnivå i to land. Vi har erfart at det krever ekstra bevissthet å samordne aktiviteter og pedagogisk praksis mellom en videregående skole og en høgskole.

- 7. Prosjektet har erfart at det er svært viktig å ta rede på de juridisk formelle rollene til prosjektpartene så tidlig som mulig, aller helst i forprosjektfasen. Juridiske forhold, slik som at HiNT er overordnet ansvarlig utdanningsinstitusjon for studiene, må derfor være avklart for at man skal unngå at samarbeidspartene har urealistiske forventninger til hverandre.**
- 8. Vi har erfart at Studietjenesten må involveres tidlig i planleggingen av prosjekter som inkluderer undervisningssamarbeid. Studietjenestens rolle er i denne sammenhengen først og fremst å ivareta formelle juridiske bestemmelser. Det er en rekke bestemmelser som ligger til grunn for å tilby studier, og disse er nedfelt i dokumenter som det er essensielt at samarbeidsparter (JiLU) gjør seg kjent med:**

http://www.hint.no/for_studenter/utdanningsplan/lover_forskrifter_og_retningslinjer

- Vi har erfart at det tar tid for samarbeidspartene å se at de har ulike formelle roller, både administrativt og faglig. Partene i dette prosjektet, HiNT og JiLU, har ikke hatt samme formelle ansvar. HiNT har hatt det overordnede ansvar for administrative rutiner ved studentopptak, undervisning (Fronter) og eksamen. HiNT har i stor grad lagt opp til å behandle studentene som tar studiene i Sverige likens som de norske HiNT-studentene. Dette kan på svensk side ha blitt oppfattet som at HiNT er lite i møtekommende for å tilpasse seg svensk praksis for eksamensgjennomføring, selv om også de svenske studentene er tatt opp ut fra HiNTs juridiske kriterier for studieadministrasjon og undervisningspraksis. Vår erfaring tilsier at det er å anbefale at man legger opp til to-tre seminar med teambygging over minst to dager i en tidlig fase. På denne måten vil en kunne få en langt større felles forståelse av roller, ansvar og oppgaver enn om dette blir opp til hver enkelt fortløpende underveis. Teambyggingen må inkludere både administrativt og faglig personell.
- 9. Prosjektpartene har erfart at praksis med å gjennomføre første studieår i Sverige har ikke bidratt til å styrke rekrutteringen av svenske studenter til 2. og 3. studieår ved de respektive studiene som HiNT tilbyr (bachelorutdanningene innen Husdyrfag og Grønn Næringsutvikling).**
  - 10. En må påregne at det tar lengre tid enn prosjektets varighet på tre år å utvikle og befeste nye studier i et utdanningsmarked. En viktig kilde til rekruttering av nye studenter er at personer som har gjennomført utdanningen er i attraktive jobber og har gode referanser til utdanningen. Prosjektperioden på tre år er akkurat for kort til at man kan begynne å høste fordeler av at man har kandidater i yrkeslivet som kan fungere som ambassadører for studiet.**
  - 11. Rekruttering av ungdommer til nye studier er en krevende og langsiktig øvelse. Det hjelper ikke å lage studier som er samfunnsnyttige og politisk korrekte, slik som Grønn Næringsutvikling, om man ikke lykkes å få studiesøkende til å velge studiet. Dette kan indikere at man ved tilsvarende prosjekter bør ha student- eller ungdomsrepresentanter i Styringsgruppen for prosjektet.**
  - 12. Studentmobiliteten mellom Jämtland og Nord-Trøndelag er begrenset, i alle fall innen landbruksutdanninger på høgskolenivå. Dette har hatt viktige implikasjoner i prosjektet, fordi det har utfordret ønsket måloppnåelse om studentrekruttering fra Jämtland til HiNTs avdeling for landbruk og IT. Kostnadsnivå mellom landene oppleves som reelt forskjellige blant ungdommene,**

og vi har registrert at noen svenske ungdommer synes kostnadsnivået i Norge er noe høyt sammenlignet med hva de er vant til.

13. Studentene vi lyktes å rekruttere var noe eldre enn de som primært var pekt ut som målgruppe ved defineringen av prosjektet. Møtet mellom norske og svenske studenter med ulik utdannings- og yrkesbakgrunn opplevdes som berikende i læringsmiljøet.
14. Prosjektet har erfart at det finnes et gränsehinder for norske og svenske ungdommer som søker utdanning i nabolandet. Hinderet består i at det finnes to ulike nasjonale studiesøkesystemer, www.antagning.se og www.samordnaopptak.no. Det er ikke mulig for HiNT å annonsere studier via den svenske portalen, selv om studiene praktisk foregår i Sverige (og vis versa for svenske utdanningstilbydere i Norge). Det synes også som en omfattende prosess å påvirke dette systemet, ettersom man da må ha en felles IT-løsning for studier i Norge og Sverige på nasjonalt nivå.
15. Vi har erfart at det alltid har vært positivt for prosjektmedarbeiderne å treffes! Visst er det rasjonelt å gjennomføre noen møter via videokonferanse, men ikke alltid. Vi har ofte lagt møter til Åre, fordi tiden det tar å kjøre dit er noenlunde lik for ansatte i Steinkjer og i Ås ved Östersund. Ikke en eneste gang i løpet av prosjektperioden har vi opplevd at et møte har vært fånyttet eller unødig. Tvert imot har man opplevd stor grad av nytteverdi av å sees i samme rom.

Svenske og norske studenter lærer om fiskeoppdrett og skal straks ut for å se ei laksemerd på nært hold ved Bjørøya i Flatanger. Til høyre i bildet: studieleder Sonja Ekker og i midten JiLus prosjektkoordinator Ida Olofsson.

16. Prosjektet har erfart at prosjektstøtte fra Interreg er helt nødvendige for at utdanningsinstitusjoner å teste ut nye fagsamarbeid i en definert tidsperiode. Tilgangen på ekstra ressurser, slik som dette prosjektet har fått disponere, er svært viktig for at utdanningsinstitusjoner skal være innovative via utvikling og utprøving av nye studietilbud i nye markeder (diversifisering).
17. Vi har identifisert ulike typer av utfordringer ved distanseundervisning. Dette gir oss en mer realistisk tilnærming til bedre praksis ved tilsvarende studiesituasjoner. Dette gjelder forhold

knyttet til pedagogikk, organisatoriske betingelser og utstyrsmessige krav. Det er for eksempel naivt å tro at forelesere kan ta i bruk ny teknologi uten å ha praktisk support i undervisningsarbeidet. Dette erfarer vi fordi en slik ekstra innsats betinger tid, som fagpersonellet vanskelig har tilgjengelig i praksis. Det handler ikke på noen måte om ikke å ville gjøre nye ting. Ved investeringer for fjernundervisning har vi erfart at man også må ta høyde for å engasjere assistenter, og ikke bruke alle ressursene på IT-verktøyene.

18. I flere fagsamarbeid har prosjektet resultert i en positiv faglig effekt i form av en komplementære kompetansegevinst. Dette beror på at norske og svenske faglærere har fastsatt innhold og pedagogisk opplegg ved å hente det som gir studentene det beste fra samarbeidspartene.
19. Vi har erfart at det er viktig og riktig å ha en ansvarlig fagperson for hvert emne som foreleses. For undervisning i Sverige fantes alltid en faglig ansvarlig person ved HiNT. Faglig ansvarlig ivaretar alle formalkrav, slik som undervisning med krav om et antall obligatoriske innleveringsoppgaver, selv om det i praksis kan være svenske faglærere som står for den daglige undervisningen. Dette er én konkret måte å sikre at formelle krav blir oppfylt.
20. Erfaringen fra prosjektet tilsier at prosjektmedarbeiderne i all vesentlighet er motiverte til å prøve ut nye oppgaver og samarbeidsformer. Det kan virke som det ut fra organisasjonspsykologiske forhold, er lettere å utvikle noe helt nytt sammen, slik det er for studiet Grönt Entreprenörskap, fremfor å lage en kopi av et studium som allerede finnes (Husdyrfag).
21. Vår erfaring er at de kulturelle forskjellene mellom samarbeidspartene gjerne er noe større enn man i forkant av et prosjekt ser for seg. Den praktiske konsekvensen av dette er at en i prosjekter må ta høyde for misforståelser og at ting noen ganger tar noe lengre tid enn når medarbeiderne er vant til å jobbe i lag.
22. Et resultat av dette prosjektet er en større bevissthet og nysjerrighet for samarbeid med kompetanseparter også på høyere utdanningsnivå i Sverige. Vi ser da på både Mittuniversitetet og Sveriges Lantbruksuniversitet som interessante samarbeidspartnere i tillegg til Torsta AB.

Här är våra nya medarbetare!

Anika med hunden Molly   Mikaela med hunden Seda   Jessica med hunden Chloa

Trygghet och trivsel för dig och din bästa vän!
Välkommen till en fullutrustad klinik med röntgen, operationer, provtagning och drop-in-vaccination. Vi erbjuder allt du och din hund eller katt kan behöva.

Mikaela Tjäder fulgte Husdjursutbildningen 2011/2012 och har fått jobb på en av Östersunds djuvkliniker efter utbildningen. Ett bra exempel på att utbildningen ger job! (Tidningen 100 % Östersund

3.7 Prosjektaktiviteter og presseomtale i kronologisk rekkefølge

Det er i prosjektperioden gjennomført møter, kurs og seminarer for å fremme prosjektets målsetning om å etablere og gjennomføre høgskoleutdanninger innen landbruk i Trøndelag og Jämtland. I tillegg har det vært betydelig korrespondanse via e-post og telefon, langt mer enn det som det konkret vises til i oversikten nedenfor. Det har også vært presseoppslag som indikerer noe av aktiviteten som har pågått.

Prosjektaktiviteter og presseomtale under året 2009

Prosjektet tar til 1. september. Hanne Solheim Hansen er leder for Styringsgruppen og Rolf Wensbakk er prosjektleder. Ida Olofsson er prosjektkoordinator i Jämtland.

Det er studiestart for "Husdjur – välfärd och behov" ved JiLU. 16 studenter begynner på studiet.

Studiestart for samarbeidsprosjektet Mittskandinavisk landbrukshögskole ved Ås i Jämtland.

Fagpersoner fra HiNT og JiLU lager sammen studie- og fagbeskrivelser for de nye studiene Grönt Entreprenørskap og Grønn Næringsutvikling. I deler av dette arbeidet deltar også personer fra Mittuniversitetet. Hans Wilhelm Thorsen er faglig leder for dette arbeidet.

Berit Verstad og Hans W. Thorsen ved HiNT gjennomfører en undersøkelse blant elever i tredje klasse ved fire videregående skoler i Steinkjer og Trondheim for å undersøke interessen for et treårig bachelorstudium om klima miljø og næringsutvikling ved HiNT. Undersøkelsen viste at det var liten interesse blant ungdom for et slikt studium blant ungdommen før de ble informert om et mulig tilbud, men at mange ble interessert når de fikk vite at et slikt tilbud var under utvikling.

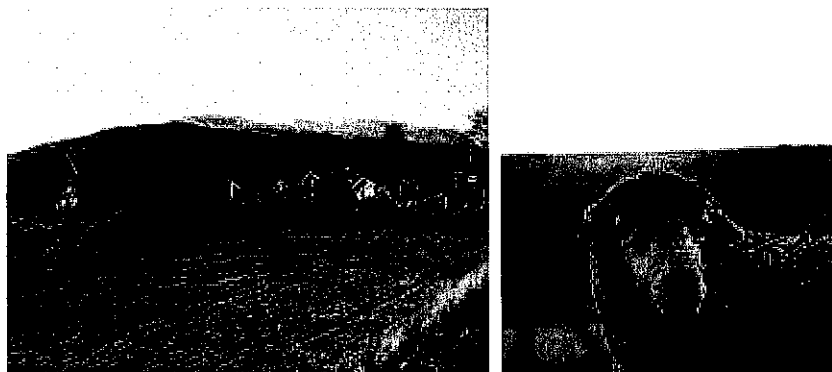
Undersøkelsen ga ikke noe signal om hva slags navn en skulle bruke for å rekruttere til et slikt studietilbud.

Forslag til navn på de nye studiene sendes på høring til næringslivet i regionen.

Den 22.09.09 vara lærare och studenter från detta projekt med på ett samkväm tillsammans med lärare och studenter från SLU's internationella masterprogram för landsbygdsutveckling.

Interreg-samarbeidet avstedkommer et antall presseoppslag i både norske og svenske medier:

- 1/9 -09 Inslag i Mittnytt angående Ny högskoleutbildning till Jämtland
- 2/9-09 Artikel i ÖP "Norsk högskola startar på Torsta"
- 2/9-09 Artikkel i Länstidningen "Norsk högskola öppnad i Ås"
- 3/9-09 Artikkel i Nationen "Bidrar til svensk dyrehold"
- 4/9-09 Artikkel i Steinkjer-Avisa "Historisk dag da HiNT åpnet studium i Østersund"
- 11/9-09 Nyhet på hjemmesiden til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
- 11/9-09 Nyhet på hjemmesiden til Nord-Trøndelag Fylkeskommune
- 14/9-09 Nyhet på hjemmesiden til Interreg
- 17/9-09 Nyhetsoppslag i Høgskoleavisa "HiNT med nyetablering i Sverige"
- 2/12 -09 Artikel i LT " På Torsta står kobesiktning på schemat"
- 17/12-09 Nyhet på hjemmesiden til Trøndelags Europakontor "Internasjonalisering ved HiNT"
- 23/12-09 Artikel i Nationen "Vil ale opp grønne ledere"

Til venstre: Svenske og norske studenter dro på studieutferd til både Jämtland og til Oppdal via kurset Får och Get. Her ser vi Tande Gård, som er et av de største og mest moderne sauebruka i Norge. Til høyre: en av JILU-faglærer Anna Hedendals baggar.

Vi gjennomfører et felles kurs for norske og svenske studenter "Får och get" / "Sau og geit". Her er det 2 samlinger i Norge for studentene. Den tredje studiesamlingen er lagt til Jämtland våren 2010. Faglig ansvarlige er Anna Hedendal (JILU) og Marit Hoven (HiNT).

Prosjektaktiviteter om omtale året 2010

Februar 2010 holder vi kurssamling i en uke i Jämtland for norske og svenske studenter på kurset Får og Get / Sau og geit. Studentene besøker ulike gårder, besøker ULLForum og Ida Olofsson lærer studentene å yste.

Markedsføring av studiene Husdyrfag, Grønt Entreprenørskap og Grønn Næringsutvikling i begge land.

Administrasjonen ved HiNT og JiLU jobber med studentopptaket (vurdering av vitnemål, med mer).

Uke 33-34: Oppstart av studiene Grønn Næringsutvikling og Grønt Entreprenørskap. De nye norske og svenske studentene, samt flere faglærere fra JiLU og HiNT gjennomfører en studietur til bedrifter i Jämtland og Nord-Trøndelag. Hensikten med denne studieturen var å gjøre studentene kjent med problemstillinger knyttet til næringsutvikling og miljø i bedriftene, og å gjøre studenter og lærere kjent med hverandre.

Under våren markedsførte vi Husdjursutbildningen med godt resultat. Vi hadde 28 søkere før sommeren. Dessverre viste det seg at bare fire av disse takket ja til tilbudet. Noe av forklaringen på dette er knyttet til språklige og kulturelle problemer knyttet til det formelle studentopptaket. Det ble også registrert at svenske studenter opplever utfordringer med bomuligheter ved å studere ved JiLU. Man forsøker å få lyst ut studiet via den svenske studieportalen (som nå heter www.antagning.se), men dette viser seg å være et grensehinder. Det blir slått fast at man ønsker å konsentrere faglige ressurser ved ha en studentklasse av gangen i Jämtland, dermed blir det Husdjur og Grønt Entreprenørskap hvert annet år i prosjektperioden.

Informasjon i Sverige:

25/2 -10 Medverkan på Nolia-utbildning och framtid på gamla F4 Frösön.

Utskick av två pressmeddelande i samband med Får och getkursen v 8

13/3, 17/3, 20/3, 24/3 -10 Annonser i ÖP/LT

23/3 -10 Medverkan på LRF:s regionstämman på Rödön

Utskick till avgångsklasser från naturbruksskolor ca 2000 utskick.

29/3 -10 Annons i Platsjournalen Nr 13

9/4 -10 Artikel i Land Lantbruk nr 15

Annons på bukefalos

Informasjon i Norge:

12/2-10: Artikkel i Steinkjer-Avisa

22/2-10: Artikkel i Trønder-Avisa

25/2-10: Artikkel i Bondebladet

04/3-10: Nyhetsoppdrag på www.bondelaget.no

05/3-10: Artikkel i Adresseavisen

05/3-10: Nyhetsoppdrag på www.ntfk.no

05/3-10: Nyhetsoppdrag på www.mare-landbruk.vgs.no

08/3-10: Nyhetsoppdrag på www.levangeravisa.no

08/3-10: Nyhetsoppdrag på www.steinkjer.net.no

11/3-10: Nevnt i leder i Bondebladet

15/3-10: Nyhetsoppdrag på www.fylkesmannen.no

18/3-10: Nyhetsoppdrag på www.regjeringen.no

22/3-10: Nyhetsoppdrag på www.kunnskapspark1.no

Bladet SVIN, nr 2/2010: Nyhetsoppdrag

6/9 -10 **Ministermöte på Rödön**, då samarbeidet presenterades för Norges och Sveriges jordbruksministrar, som båda lovordade satsningen och uttalade förväntningar på en Mittnordisk lantbrukshögskola

Fra venstre: Erik Andersson (v.d.JiLU), jordbruksminister Eskil Erlandsson, Hanne S. Hansen (styingsgruppens leder ved prosjektstarten) og landbruksminister Lars Peder Brekk.

20/9-10 Telefonmöte Olofsson och Wensbakk

22/9 -10 **LRF-seminarium** Jakt och turism

29/9 -10 Prosjektledarpresentation/introduktion, Wensbakk och Hoven kom till Ås. Anledningen er endringer i ledelsen av prosjektet som følge av at HiNT har nytt rektorat og nye dekaner.

Oktober 2010: Wensbakk blir ny leder for styingsgruppen, og Marit Hoven tar over som prosjektleder.

25/10-10 **Seminarium med LRF angående turismutveckling**

28/10-10 **Styrgruppsmöte** via video

2-3/11-10 **Prosjektledertræff i Åre i regi Interreg**, Olofsson og Hoven deltok her.

16-17/11-10 **Planeringsmöte i Åre**

1/12-20 Prosjektleder i møte med ledelsen for NM Ski og prosjektet Hvit Vinter. **Omdømmebygging for Grønn Næringsutvikling. Studentoppgaver knyttet til miljøsertifisering av arrangementet.**

20/12-10 Utvärderingsmöte i Ås

Presseoppslag:

21/5-10 Första sid i LT angående getagilityn i samband med studenternas avslutning i vår. Det var även innslag på webben ÖP/LT.

25/5-10: Inslag i TV4

29/6-10 Artikkel på hjemmesiden til Nord-Trøndelag Bondelag

Annons i Yrantidningen 2010

Artikel i Lärcentrums tidning v 32

25/8-10 Artikel i ÖstersundsPosten

7/9-10 Trönder-Avisa Artikel i samband med Rödö mötet

17/12-10 Reportage i Nordtrönder-Radioen, <http://www.nrk.no/nett-tv/klipp/693238/>

Prosjektaktiviteter og omtale i året 2011

- *Møter med ledelsen for NM Ski om miljøsertifiseringa v arrangementet.
  - * Møter med pressesjef Jo Kristian Kvernland og Øyvind Kveli i forkant av felles presse møte i Høgskoleparken 27.1 under NM Ski med tema knyttet til ski, snø og klima. Stor grad av studentinvolvering for å realiserer dette arrangementet. Også projektet "Hvit Vinter" var med som arrangerer her representert ved prosjektleder Halvor Wøien (miljøsjef under VM Ski, Oslo). Vår motivasjon for å involvere oss her var først og fremst knyttet til muligheten for å gjøre studiet Grønn Næringsutvikling kjent for flere.
  - *20/1-11 Fysisk møte i Ås, Hanne, Tor, Aud och Marit. Vi diskuterte förutsättningar och planering av nästa års genomförande av Husdjur- förutsättningar och behov. Det ble utarbeidet to alternativer for finansiering av Husdjurstudiet, avhengig av hvilket søkertall vi får til Husdjur.
  - *21/1 -11 Styrruppsmøte via video.
  - *26/1-11 Møte i marknadsføringsgruppen via video.
  - *31/1-4/2 -11 Gemensam träff i Steinkjer på kursen Mat, klimat och utveckling.
  - *3/2-11 Møte i marknadsføringsgruppen via video
  - *Januar-Februar: Individuelle samtaler med studenter ved Grønn Næringsutvikling for å høre om dere forventninger og tilfredshet med studiet så langt.
  - *11-12/2-11 Information om Husdjursutbildningen på LRF ungdomens norrlandsstämma i Sundsvall
  - 15/2-11: Prosjektledertreff med tema økonomi i Interreg-prosjekter, Östersund. Marit deltok her.
  - *17/2-11 Planeringsmøte för lärare på grönt entreprenörskap/grön näringsutvikling via video
  - *24/2 -11 Marknadsföring Nolia utbildning och framtid
  - *28/2-2/3-11 Gemensam träff i Ås på kursen Mat, klimat och utveckling.
  - *28/2 -11 Avstämningmöte med lärarna entreprenörskap/grön näringsutvikling i Ås.
  - *9-10/3-11 Information om Husdjursutbildningen på LRF ungdomens riksstämma i Sånge-Säby
  - 10/3: Ferdigstillinga v fotoarbeid for Husdyrfag som også resulterte i Reklamevideo. Mange studenter stilte opp som modeller, og bønder i Steinkjer tok i mot oss som kom med kamera og stilte sine husdyr til disposisjon for fotoarbeidet vårt - kjempepositivt! MacLein Foto og Design stod for fotoarbeidet.
- *Mars-april:Utvikling av markedsmateriell for nettannonsering i samarbeid med HiNTs PR-byrå Scanpartner.
- *Samarbeid med Wow Reklame, Verdal om utforming av annonse med Petter Northug. Samarbeid med Team Northug om honorering til Framverran IL.
- *16-17/3 -11 Seminar med teamarbeid og tema Samarbeidslæring for Husdyrfag og Husdjur i Steinkjer. Forelesninger og workshop med professor Arne Krokan med tema Samarbeidslæring ved hjelp av ny teknologi.
  - *1/4-11 Telefonmøte med lærarna entreprenörskap/grön näringsutvikling
  - *4-8/4 -11 Utskick till 2500 studenter som från naturbruksgymnasier i norra och mellersta Sverige
  - *11/4- 13/11-11 Gemensam träff i Steinkjer på kursen Mat, klimat och utveckling samt Projektledning och affärsutveckling.
  - * Primo mai:Marit Hoven i møte med Marit Haugen, Norges Bondelag i Nord-Trøndelag - markedsføringssamarbeid.
  - * I hele perioden: Samordning av informasjon mellom Interreg-prosjektet og prosjektet "Rett landbruksutdanning". Dette gjelder blant annet felles studentinvolvering for å få igang Facebookside med oppdatering av innhold. Dette har ikke bare vært lett å få til, og vi vurderer andre innfallsvinkler.

Fra venstre - noen av faglærerne som har bidratt i Interreg-samarbeidet ved HiNT: Førstelektor Aud Sakshaug, høgskolelærer Ingvild Buran, førstelektor Berit Verstad, førsteamanuensis Geir Næss, førsteamanuensis Jorunn Grande, førsteamanuensis Ulla-Britt Bøe og førstelektor Håvard Okkenhaug. Til høyre: ei nybær Highland cattle ku fra Sparbu

Samarbeid med NM Ski om Miljøsertifisering og Pressetreff under NM

30/1-11: Hvem skulle tro det var så gøy å redde verden? www.hint.no

25/-11: "Kjemper for hvit vinter" Artikkel over to sider i NM-bilaget til Trønder-Avisa.

26/1-11: Ski-NM med miljøprofil publisert på <http://www.ski-nm2011.no>

2/2-11: Vel blåst! Lederen i avisa Lokalavisa Verran & Namdalseid omtaler pressemøtet for NM ved HiNT i positive termer.

5/2-11: Grønn Næringsutvikling hjelper Ski-NM med miljøprofil publisert på www.hint.no

Pressemedelende och annonser

Annons för husdjursutbildningen i Metros januari-nummer

Annons för husdjursutbildningen i Alla studier.se 2011/2012

17/2 Annons för husdjursutbildningen i ÖP, LT, Tidningen Ångermanland och Ö-viks allehanda

18/2-11 Annons för husdjursutbildningen i ATL

2/3, 5/3, 9/3, 12/3 Annons för husdjursutbildningen i ÖP, LT och TH(Tidningen Härjedalen)

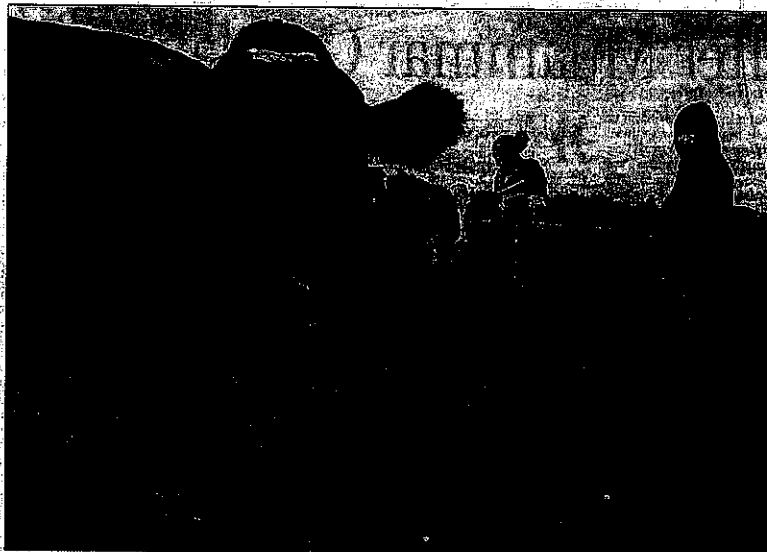
23/3-11: Siste NM på ski i Steinkjer? www.hint.no Her engasjerte vi en mediekompetent student til å skrive saken for oss.

2/4-11 Annons för husdjursutbildningen i ÖP, LT

Pressmeddelande måndag 28/2 Mittnordiskt samarbete kring mat och klimat, Norska studenter söker kunskap i matlandet Jämtland.

annonser på Facebook for studiene Husdyrfag og Grønn Næringsutvikling. Samarbeid med HiNTs pressebyrå ScanPartner om bilder og tekst.

Her kan du se Video for husdyrfag utarbeidet våren 2011 i samarbeid med bl.a MacLein Foto og Design og studentbedriften Gidd Media.

DJURSTUDIER

Högskolan i Nord-Trøndelag beskriver tillsammans med Jämtlands läns institution för landsbygdsutveckling en ettårig utbildning om husdjur i Ås där djurens hälsa står i fokus. ■ SIDAN 9

Husdjursutbildning på högskolenivå i Ås

ÅS MLT
Norsk högskola har utbildning i Ås där djuren och deras hälsa är i fokus.

Högskolan i Nord-Trøndelag bedriver en utbildning om husdjur i Ås tillsammans med Jämtlands läns institution för landsbygdsutveckling. Utbildningen är ett år men ger möjlighet till fortsatta studier och efter tre år där det tredje avsåras i Norge, när avslögs en kandidatexamen. Det är andra gången som kursen Husdjur- förutseendena och behov ges och i år har 14 personer anmält sig.

– Jag ser positiv till de som söker hit med tanke på hur näringen ser ut. De har framtiden för sig, säger Andreas Karlsson, lärare på utbildningen.

Urbildningen drog igång den 22 augusti och under året kommer deltagarna att läsa kursen om fysiologi och anatomi, husdjursmiljö och djurhälso. Intresserade kan även välja att anse läsa delar av utbildningen som fristående kurs. Just nu pågår en introduktionskurs och under fredagen stod bokstämman på schemat och väntar samtalades in under eftermiddagen.

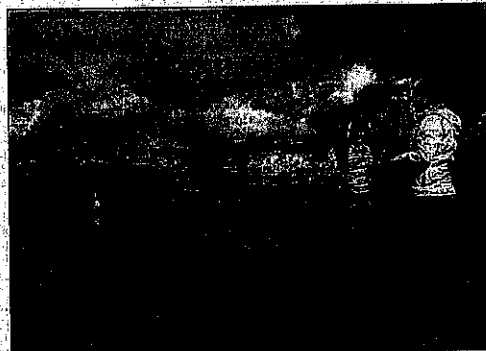
– Det är viktigt att man förstår vad man odlar. Kon kan ha gott häll och se bra ut och då är det ett tecken på att gräset ger bra med näring. Det är viktigt att veta i fullt jag kan följa ett djur på det här sättet eller inte, säger Andreas Karlsson.

Utbildningen är den enda lantbruksutbildningen på högskolenivå i norda Sverige och just av den anledningen har Sarah Henriksson Hansen från Kiruna sökt sig till Ås.

– Jag fick hem en broschyr i brevlådan och tyckte att den verkade intressant, säger Ida Eriksson från Lids. Vilka som länge haft ett intresse för djur och tidigare gått lantbruksutbildning i Rättvik.

TÄNKEN MED utbildningen är enligt Andreas Karlsson att ge kunskap om värdet och hur man kan förbättra husdjuren blir sjuka och då allt från en hund till en ko. Högre kunskap ger ett plus på arbetsmarknaden och större chans att få jobb på en djurfarm eller som jordbrukare, säger Andreas Karlsson.

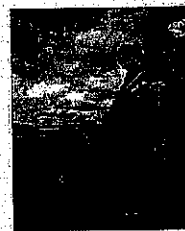
Under introduktionskursen kommer de besöka olika gårdar och få lära sig mer om hur det fungerar som djurlantbruk utifrån lantbrukare.

Sandra Ottosson från Rasten har planer på att starta eget, där hon hyr ut sig själv som djurskötare. Djurintresset är gemensamt för henne och hennes nya studjekamrater, däribland Sarah Henriksson från Kiruna.

FOTO: ULRIKA ANDERSSON

som sysslar med bland annat mjölkkoor, nötköttproduktion och cynproduktion. – De har avsatt tid för att berätta om sitt arbete, säger Andreas Karlsson.

Pernilla Odén och Mikaela Tjäder som båda är från Östersund har valt att påbörja den ettåriga husdjursutbildningen som ger 60 högskolepoäng.

Kvällens Fästlan
0830 24 30
0830 24 30

Med VM på ski fikk vi en aldeles uventet, men høyst kjærkommen drahjelp i markedsføringen. SVTs sportskommentator Jonas Karlsson kalte Petter Northug for en gris! Det var griseflaks for oss som straks fikk idéen om å ta dette "helt ut" ☺!

I en periode etter hendelsen der Northug jr. går sidelengs over mål jobber prosjektleder Hoven med å realisere idéen om et grisebilde av Northug. Det er ikke lett å få tak på Petter, så vi avtaler med manager Northug at vi kan lage en montasje. Til det behøver vi en gris i høvelig størrelse. Den finner vi ved Mære Landbruksskole. Fotograf Anne L. Kristiansen følger med i bingen, prosjektleder Hoven holder grisen og vi sender så foto over til Wow Media for klipping og redigering for å få resultatet som ønskelig:

Her er noen av de redaksjonelle omtalene vi fikk med utgangspunkt i sportssjournalist Steinar Kvarmes avisartikkel i Trønder-Avisa. Ekstra artig var det at blant anna Expressen og Hegnar også "tok saken".

6/4-11: Trønder-Avisa papirutgaven: Nøff, nøff, Sverige!

6/4 Trønder-Avisas nettutgave: Skal lokke svenske studenter i bingen Stjernegrisen Petter Northug er frontfigur i markedsføringen av et nytt husdyrfag ved HiNT.

6/4: HiNT Petter og grisen fronter husdyrfag-kampanje

6/4 MSN Northug driver med grisutspel

6/4: Hegnar

6/4-11: Og en engasjert link mellom Hegnar og Expressen – her er mange leserkommentarer.

6/4: Nationen: Nøff, nøff, Sverige

6/4: STFK Vi går stadig over grensen

6/4-11: Aftonbladet Här driver han med SVT-profilen igen.

6/4-11: Nu driver Northug med grisutspillet Expressen (334 personer har stemt på om de tycker Petter er en "gris") <http://www.expressen.se/sport/2.701/langskidor/1.2392765/nu-driver-northug-med-grisutspillet>

6/4-11: VG Sjekk "Grisegutten" Northug! Skal lokke svenske studenter til grisestudier (292 liker:)

6/4-11: TV2-mobil Sjekk dette "grise" Northug-bildet

6/4-11: Adressa Her er husdyrfagets frelser

6/4-11: Dagbladet Northug stiller opp opp på grisebilde i svensk frieri

6/4-11: Nettavisen Sport Grise-Petter blir lokkemat

6/4-11: NRK Nett Lokker med grisebilder av Northug

6/4-11: NRK TV Midt-Nytt

6/4-11: P4 Radio

6/4-11: Resumé Sverige Riktigt grisigt, Northug!

7/4 ÖP-tv <http://op.se/ettan/lokalt/1.2927238-naken-northug-lockar-studenter-till-lanet>

7/4-11 Artikel i ÖP

14-20/4 åreidag "Avklädd Northug lockar studenter till jämtland" 18/2022

Land lantbruk nr 16, 15/4 2011 "Nu gör Northug grisig reklam"

Flere medieoppslag i denne prosjektperioden:

April-11: Norges Bygdeungdomslags nettsider: Du kan framleis søkje på grøn utdanning!

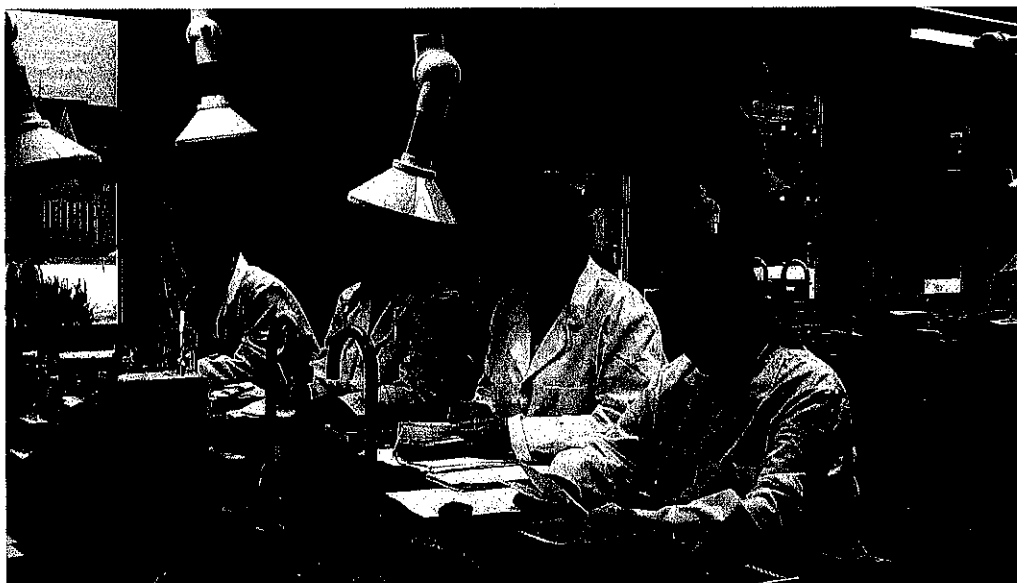
6/5-11: Bondelagets nettsider publiserer denne artikkelen fra www.hint.no:

Grønn Næringsutvikling - søknadsfrist 15. mai At det skulle være så morsomt å lære!

13/4: Interreg Northug fronter humoristisk kampanje

Primo mai-11: Norges Bygdeungdomslags nettsider: Du kan framleis søkje på grøn utdanning!

12/5: Fylkesmannens landbruksavdeling, Nord-Trøndelag – Omtale av studiet Grønn Næringsutvikling og søknadsfristen 15. mai.

Her ser vi noen av de svenske husdjurfags-studentene på kjemilaboratoriet ved HiNT i Steinkjer. Høgskolelærer Ingvild Buran og kjemiker Ida Olofsson har samarbeidet om det faglige applegget.

27.05.11: HiNTs rektor Knut Arne Hovdal er i møte med kommunalminister Navarsete i Steinkjer. Finansiering av studiet Grønn Næringsutvikling er ett av to hovedtema i samtalen.

14.06.11: Arbeidsseminar ved JILU for fagpersonell og faglig ledelse innen Husdjur / Husdyrfag. Tema er en introduksjon for anvendelsesmuligheter for ulike pedagogiske IT-verktøy. Det er HiNTs førsteamanuensis Line Kolås som er engasjert for å dele sin kompetanse med prosjektmedarbeiderne.

Førstelektor Kari Merete Andersen er en av faglærerne som har bidratt til å fremme studentenes kompetanse om miljøutfordringer og miljøledelse. (Foto: Dagens Næringsliv 22.06.2011)

29.06.11: **Møte i Styringsgruppen.** Videomøte.

22.08.11: **Planeringsmøte for personell og ledelse ved JiLU og HINT i anledning studiestart i Ås i Jämtland for Husdjursutbildningen.**

7/9: **Studievägledare, administrativt ansvarig och bibliotekarie vid HiNT besöker Ås för information till de nya husdjursstudenterna samt planeringsmøte med projektledare och administratör vid JiLU**

8/9: Telefonmøte mellan projektledarna i Norge och Sverige; **Planering inför kommande styrgruppsmøte.**

13/9 **Genomgång av SWOT-analys med lärare och administratörer vid HiNT respektive JiLU, där erfarenheter från projektet utvärderades och förslag till framtida projektinsatser diskuterades. Resultatet utgjorde underlag till kommande styrgrupps- och strategimøte i Åre.**

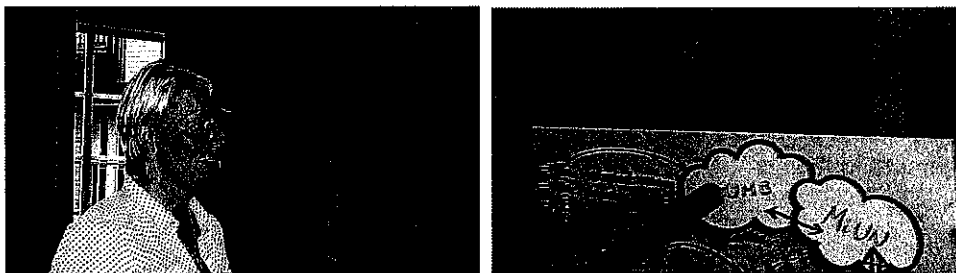
22/9 **Prosjektledelsen gjennomfører et heldags prosjektseminar for hele styringsgruppen , HiNT og Region Jämtlands ledelse med tittelen ”Mittskandinavisk landbrukshøgskole – hvor står vi og hvor skal vi?”. Hensikten var å samle innspill til hvordan prosjektet ønsker og prioriterer gjenværende prosjektperiode.**

Til seminaret var også følgende personer invitert og til stede: Region Jämtlands ledelse ved **Sven Winemark**, LRFs **Håkan Nilsson**, HiNTs rektor **Steinar Nebb** , HiNTs kommunikasjonsdirektør **Olav Frigaard** og studieleder **Sonja Ekker**.

Seniorrådgiver **Astrid Skogseth Fuglesang** var prosessveileder for seminaret. Vi ville sikre mest mulig og best mulig erfaringsdeling og kommunikasjon. Forut for seminaret hadde prosjektledelsen gjennomført møter med fagpersonell både i HiNT og ved JiLU. Innspill ble sammenfattet i SWOT-analyse som ble gjort kjent i notats form før møtet . Vid møtet behandlades erfarenheter från projektsamarbetet så här långt. Dessutom arbetade gruppen med att ta fram en mer långsiktig vision för hur Mittnordisk Lantbrukshögskola skulle utvecklas efter projekttidens slut och framåt. Några av **rekommendationerna** från mötet till Styringsgruppen var

- Initera ett samarbeite med Mittuniversitetet
- Utgå från det ni är bra på och lyft fram det unika i konseptet
- Tag kontakt med SLU – Sveriges Lantbruksuniversitet – angående framtida samarbeite
- Utveckla samarbeitet med företag och berörda näringar
- Arbeta mera med målgruppen vuxenstuderande
- Utveckla distansutbildningslösningar
- Följ upp hur det gått för tidigare studenter

Med dette fikk styringsgruppen et grunnlag for beslutninger om hvordan prosjektet skal gjennomføres i den resterende perioden.

Fv: Seniorrådgiver Astrid Skogseth Fuglesang i Steinkjer Næringssselskap ble engasjert som prosessveileder for gruppearbeidene som ledet fram til et beslutningsgrunnlag for Styringsgruppens møte. Til høyre: Regionsjef for LRF Trine Amundsen ser ut til å være godt fornøyd med gruppearbeidet som hun deltar på sammen med øvrig styringsgruppe og ledere.

Her ser vi fra venstre: Siv Merethe Gederaas Belbo (rådgiver for landbruk ved Nord-Trøndelag Fylkeskommune), Trine Amundsen (LRF), HiNTs kommunikasjonsdirektør Olav Frigaard, HiNTs prorektor Hanne Solheim Hansen, Arne Näslund prosjektordinator i Sverige, studieleder Sonja Ekker og dekan Rolf Wensbakk. Førstelektor Hans Wilhelm Thorsen vises delvis bak prorektor.

Fra venstre: Styringsgruppens Maia Vardenær (FMLA), Håkon Nilsson (LRF), verksamhetschef Nils Hultin ved JiLU, HiNT-rektor Steinar Nebb og Sven Winemark, enhetschef for Näringsliv och företagande i Region Jämtland.

Fra venstre: prosjektleder Marit Hoven, LRFs Håkan Nilsson, og HiNTs rektor Steinar Nebb summerer opp og fremholder at han ønsker det nye Torsta AB (det nye JiLU +) som en bestiller av kunnskap fra HiNT og Mittuniversitetet. Maia Vardenær i Styringsgruppen supplerer.

6/10 Første møte med Mittuniversitetet (Miun) og institutionen for Teknik og Hållbar Utveckling for att undersöka intresse och möjligheter for framtida samarbete. Från projektets sida deltog Nils Hultin, styrgruppsmedlem och ansvarig verksamhetsledare vid JiLU, Ida Olofsson och Arne Näslund, projektsamordnare, Hans W Thorsen, pedagogisk ledare Grön Näringslivsutveckling vid HiNT och Sonja Ekker, ny studieledare vid institutionen for Lantbruk och IT vid HiNT. Bland annat diskuterades samarbete kring Grönt Entreprenörskap och Mittuniversitetets Ekoentreprenörutbildning, bachelor-året och möjligheterna att gå vidare i ett masterprogram. Även tänkbara forskningssamarbeten och att nyttja varandra i lärarfortbildning diskuterades.

13/10 Møte med Miun, där proprefekt Mats Barthelsson demonstrerade kursupplægg enligt "Blended learning".

20. oktober: Henvendelse fra Midtnorsk Skog- og Tresenter v / Torgunn Sollid. Thorsen og Hoven inviterer Sollid og Per Reidar Ness (fra Interreg-prosjekt om trenæringen) til et møte for en felles oppdatering om det kan være grunnlag for videre samtaler og samarbeid.

31/10 Styrgruppsmøte i Steinkjer med bland annat med oppfølging av besluten vid föregående strategi- og styrgruppsmøte i Åre den 22.09.11. **Vedtak i styringsgruppens møte:**

- 1) Studiet Grønn Næringsutvikling ønskes videreført fra høsten 2012. Det tas ikke opp studenter til Grönt Entreprenörskap 2012.**
- 2) Prioriterte arbeidsoppgaver for resten av prosjektperioden:**
  - a) **Studentrekruttering til Grønn Næringsutvikling.** Det er på norsk side søkt omdisponering av nåværende prosjektmidler fra "Lokal-kostnader" til "Øvrige kostnader", som er regnskapsposten for markedsføringsarbeidet.
  - b) **Søke Interreg om midler for perioden etter august 2012.**

9/11 Planeringsmöte med Mittuniversitetet (MiUN) ang. samarbeide. Från projektets sida deltog Hans W Thorsen , HiNT och Arne Näslund, JiLU. Från Miun deltog Mats Barthelsson och Paul van den Brink. Dessutom deltog Michael von Essen från det svenska Interregkontoret. Von Essen redogjorde för förutsättningarna inför kommande Interregutlysning.

11/11: Prosjektleder kontakter de norske representanter i Styringsgruppen for å høre om de står bak en invitasjon til Landbruks- og matdepartementet (LMD).

21/11 Studenter fra 1. og 2. studieår deltar i workshop i samarbeid med Steinkjer Næringssselskap for å se på nye idéer til markedsføring av Grønn Næringsutvikling. Thorsen og Hoven deltar her. Resultatet fra møtet med studentene viser at det er få nye idéer til hvordan markedsføringen kan foregå.

28/11 Møte om markedsføring av studiet Grønn Næringsutvikling ved HiNT. Steinkjer Næringssselskap ved leder Bodil Vekseth og Astrid S. Fuglesang var inviterte. Fra HiNT møtte prosjektledelsen, styringsgruppens leder / dekan og HiNTs kommunikasjonsledelse v /Frigaard og Dydal-Holthe.

Prosjektaktiviteter og omtale i løpet av året 2012

16/1: Omlag 260 personer fra ulike deler av landbruksnæringen deltok åpent seminar med Landbruksministeren. Prosjektet har i samarbeid med styringsgruppen invitert til statsråden til HiNT Steinkjer. Landbruksdirektør Værdal, som er representert i styringsgruppen, var konferansier under seminaret der statsråden presenterte Stortingmelding nr 9 om mat og landbruk (det var om lag 11 år siden forrige stortingsmelding om landbruk ble lagt frem i Norge). HiNTs faglige og administrative ledelse, inkludert rektoratet, har forøvrig i møter med Kunnskapsdepartementet gjort flere forsøk på å lykkes med å få studiet inn på statsbudsjettet for tildeling av studieplasser.

Studiet Grønn Næringsutvikling er omtalt i Stortingmelding 9 (2011–2012) "Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til bords":

Boks 11.3 Grønn næringsutvikling

Kompetanse innen miljø- og klimavennlig næringsutvikling vil være nødvendig for at bedrifter skal være konkurransedyktige i framtiden. Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) har utviklet et bachelorstudium i Grønn næringsutvikling som gir innsikt i hvordan miljø- og klimautfordringer kan gi grunnlag for ny næringsvirksomhet. Det unike ved studiet er at miljøkunnskap, entreprenørskap og ledelse er integrert i alle emner. Studiet er et samarbeid mellom HiNT og Jämtlands läns institutt for landsbygddutveckling (JiLU) i Sverige. Studiet er utviklet i nært samarbeid med næringslivet i Midt-Norden og basert på næringslivets framtidige

kompetansebehov. Kunnskapsutveksling mellom studenter og forskere om norsk og svensk tilpassning til miljø- og klimaproblematikk vil gi konkrete og kreative løsninger for framtiden.

Prosjektleder Hoven ønsker landbruksminister Lars Peder Brekk velkommen til HiNT. I bakgrunnen skimtes prorektor Hanne Solheim Hansen og rektor Steinar Nebb.

Tilstede ved presentasjonen av ny Stortingsmelding om Landbruk og mat var blant andre, fra venstre: Landbruksdirektør Kirsten I. Værdal, Fylkesmann Inge Ryan, Landbruksminister Lars Peder Brekk, ekspedisjonssjef Frøydis Vold og professor Reidar Almås.

Fra venstre: Steinkjers ardfører Gram i hyggelig passiar med førstelektor Håvard Okkenhaug.

Til høyre: Lars Petter Bartnes, som var medlem av prosjektets styringsgruppe i det første året, hadde spørsmål å melde til statsråden.

20/1: Møte ved Mittuniversitetet om felles søknad til Interreg om etablering av samarbeid mellom HiNT og MiUN med utg.pkt i studien Ecoentreprenørskap og Grønn Næringsutvikling. Til stede var faglig ansatte og ledere fra MiUN, HiNT og JiLU.

Uke 9: Svenske studenter ved HiNT fra mandag til og onsdag. Undervisning i kjemi, mm. v / Ingvild Buran, HiNT. Inkludert også **evalueringssamtale** med prosjektleder og studieveileder Helga Jenshus.

Mars-april: Produksjon og distribusjon av **reklamefilm for Grønn Næringsutvikling.** Vi involverte studentene i produksjonen. Filmen ble laget av Wow Medielab, Verdal. Distribusjon via CAPA kinoreklame, sosiale medier og nettsider (HiNT, Bygdeungdomslaget, Grønn utdanning, Ungt Entreprenørskap, mfl.)

April – 12: Uten at det er brukt ressurser fra prosjektet, er det riktig å nevne at HiNT markedsførte en studieordning på 30 stp innen "Økonomi og administrasjon med fokus på Grønn næringsutvikling". Planlagt studiested var Bali i Indonesia fra høsten 2012, gitt at det var nok søkere. Mange av studentene som allerede var i gang med Grønn Næringsutvikling var entydig svært begeistret for denne satsingen og ville ha valgt den om de fikk muligheten.

18/4: Prosjektleder i møte med infoleder og dekan vedrørende søkertall til Grønn Næringsutvikling. Det er totalt **6 søkere fordelt på årsstudiet og bachelorstudiet.**

20/4: Dekan Wensbakk avholder møte med fagansatte og prosjektleder vedrørende **søkertall til studiet Grønn Næringsutvikling.**

20/4: Prosjektleder sendte e-post til norsk del av styringsgruppen for å gjøre gruppen kjent med opplysningene før disse gjøres offentlig tilgjengelige mandag 23.4

20/4: Telefonsamtale med Interregs sekretariat v / Sidsel Trønsdal. Gjelder aktuelt "endringsbeslut", jfr prosjektrapport 6 og 7. Prosjektleder sendte mail til Interregs sekretariat vedrørende omdisponering av budsjettposter på norsk side.

7. juni: seminar for faglig og administrativt prosjektpersonell. Oppsummeringer, evalueringer og avslutning. Hotel Åregården Diplomat

11. juni: møte i Styringsgruppen med evaluering og oppsummeringer. Grand Hotel, Steinkjer.

Juli: Sammenfatte evalueringer. Rapportering.

19. og 20. sept: **Prosjektlederseminar i Göteborg.** Fra prosjektet deltar Amundsen, Näslund, Wensbakk og Hoven.

Ferdigstillelse av prosjektrekskap. Oppsummering. Rapportering.

4. Indikatorer

För att mäta en del av Interregprogrammets effekter har ett antal indikatorer fastställts i programmet. För varje enskilt projekt har i beslutet angivits vilka dessa är och vilket utfall som förväntas. Jämför nedanstående med ert beslut och rapportera de för ert projekt aktuella indikatorerna. Om värdet är noll ange "0" Om projektet gett resultat på indikatorer som inte finns i beslutet om stöd redovisa även dessa. Ta därefter bort resterande indikatorer.

Notera att indikatorer både för A (Ekonomisk tillväxt) och B (Attraktiv livsmiljö) kan förekomma i ett projekt.	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projekt-slut	Kommentarer
Antal kvinnor 15- 24 år som deltar i projektet.	30	22	
Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	10	29	
Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	30	7	
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	10	9	
Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.		6	
Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.		1	
Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.			
Resultat indikatorer			
(A) Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.		3	
(A) Antal undanröjda upplevda gränshinder.		0	
(A) Antal kvinnor som deltar i gemensamma utbildningar och praktik.		25	
(A) Antal män som deltar i gemensamma utbildningar och praktik		3	
(A) Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det	30	25	

andra landet.			
(A) Antal manlige studenter som studerer del av sin utbildning i det andra landet.	30	3	
(A) Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.	2	3	HiNT-Torsta har vidareutvecklats. HiNT-Wången HiNT-MiUN-Torsta
(B) Etablerade institutionella samarbeiden.			HiNT-Torsta AB
(B) Nya och vidareutvecklade metoder för stads- og landsbygdsutveckling.			
Egna indikatorer	Tidpunkt	Resultat	

Utvikling og gjennomføring av nye høgskoleutdanninger

Husdjur – forutsætninger og behov - 13 studenter deltok studieåret, mens det var **10 studenter** studieåret 2010/2011.

10 studenter fra ulike deler av Sverige deltok ved gjennomføringen av studieåret **Grønt Entreprenørskap** ved JILU.

13 studenter startet studieåret 2010/2011, hvorav 8 av disse nå har fortsatt med 2. og 3 år av bachelorutdanningen. Åtte studenter ble tatt opp til studiet **Grønn Næringsutviklings** første studieår 2011/2012.

5. Prosjektets virkning på gjennomgående kriterier

5.1 Grenseregional mervärde

Prosjektet har bidratt til flere ulike grenseregionale merverdier. Her vil vi nevne:

Prosjektet nåde målgruppen studenter, men ej i den utsträckning vi önskade. Orsaken till detta är främst att vi inte nådde fram i marknadsföringen. Man får till exempel inte annonsera en norsk högskoleutbildning i den svenska studentportalen www.antagning.se. På motsvarande sätt kan man inte annonsera en svensk utbildning i den norske portalen. Dessa gränshinder måste elimineras inför framtiden.

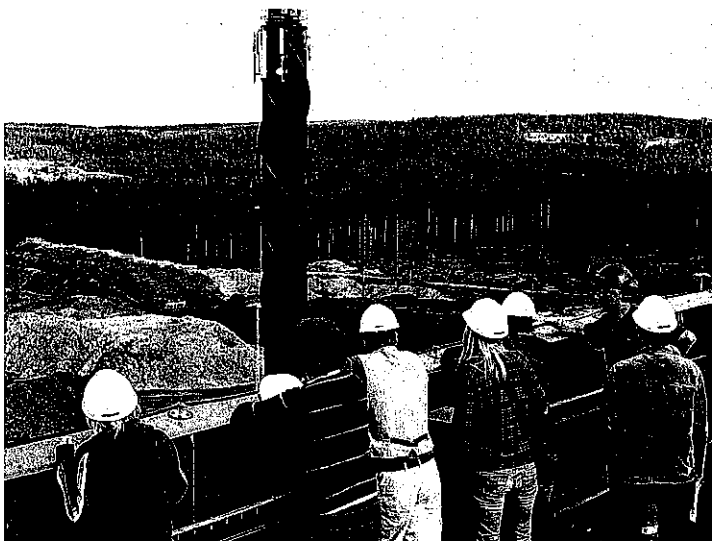
Eftersom vi inte nådde det antal studenter vi räknat med, kunne inte HiNT av ekonomiska skäl driva programmet vidare i Sverige. HiNT fick heller inte resurser via statsbudgeten för att driva Grønn Næringsutvikling och nådde inte uppsatta sökandemål för høstterminen 2012.

Inom ramen för projektet utvecklades och pilotgenomfördes en mycket uppskattad får- og getkurs.

5.2 Bättre miljø

Utbildningen Grønt Entreprenørskap og Grøn Næringsutveckling är inriktad på att utveckla hållbart företagande ur et miljø- og klimaperspektiv. I de aller fleste kurser har miljøaspekter belysts og miljø- og klimatkonsekvenser av olika sätt at odla og producera har behandlats. Ekologisk produktion er også gjort kjent for studenterna. Vikten av att utveckla lantbruksföretag som inte bara är ekonomiskt hållbara, utan även långsiktigt klimat- og miljömässigt hållbara, har varit ettt genomgående tema.

I prosjektet har vi også ,når det har vært hensiktsmessig, valgt å gjennomføre møter som videokonferanse i stället för att åka med bil. Dette sparer miljøet for miljøfiendtlige utslipp.

Studiebesøk i næringslivet har vært viktig for studentene som fulgte studiet Grønt Entreprenørskap og Grønn Næringsutvikling. (Foto: Ingvild Solberg).

Bättre miljö:

Prosjektet markedsførte Grønn Næringsutvikling under NM Ski i Steinkjer, og lyktes å inngå et samarbeid med Norges Skiforbund om miljøsertifisering av Norgesmesterskapet på ski 2011. Derfor svalet da også flagget til "Miljøfyrtårn" mellom de to norske flaggene inne på NM-stadion, og logoen til Miljøfyrtårn ble sentralt plassert på rammen for websiden til NM Ski.

Til den første og tredje träffen på kursen "Mat, klimat och utveckling"/"Mat och klimat" har vi åkt tåg till Steinkjer, detta har fungerat mycket bra.

Studentene Elin, Kristin og Christine (Foto: Morten Stene)

Flere av studentene ved Grønn Næringsutvikling har bidratt til miljøsertifisering av Steinkjerfestivalen og NM Langrenn 2011 (Grønt Flagg standard).

Steinkjerfestivalen ble Norges første arrangement av denne typen med internasjonalt miljøsertifikat (ISO 14001standard). Les mer: <http://2011.steinkjerfestivalen.no/?side=264&nyhet=347>

5.3 Jamställdhet

Studiene i prosjektet har i all vesentlighet appellert mest til kvinnelige søkere. Vi har derfor ikke lyktes med målsetningen om likestilling, for vi kunne *i tillegg til* de kvinnene vi har rekruttert også tenkt oss noen flere mannlige søkere.

Vi skulle gjerne også hatt flere mannlige studenter ved våre studier. Her er studentene på utferd til Bjørøya i Flatanger. (Foto: Ingvild Solberg, som selv er student ved Grønn Næringsutvikling).

5.4 Etnisk mangfold och integration

Prosjektet har inneburt integration mellom svensk och norsk utbilingssystem och- anordnare og ökad förståelse för varandras kulturer, marknad, ekonomiska situation, mm. Eftersom minst två av de norska studenterna var utlandfödda har även de svenska studentarna fått lära sig meir om deras kulturella bakgrunn också.

Student Andreza Lisboa kommer opprinnelig fra Brasil. Hun er en av studentene som har valgt å lære Grønn Næringsutvikling. Hun har også pedagogisk utdanning fra hjemlandet.

Vi gjennomførte felles kurs for norske og svenske studenter i noen husdyrfag.

Den 16. og 17. mars 2011 var det et **felles seminar for svensk og norsk fagstab innen Husdjur-Husdyrfag** i Steinkjer. Team-arbeid, samarbeidslæring og planlegging av undervisning i høstsemesteret till sammans. Professor Arne Krokan introduserte gruppen for hvordan ny IT-teknologi kan legge opp til helt nye læringsformer, inkludert mer studentfokus, digitale lærebøker, med mer.

Kursene **"Mat, klimat och utveckling"** og **"Mat och Klimat"** samläses ved at undervisningen foregår i Norge i to uker og én uke i Sverige.

5.5 Avvik fra prosjektplanen

Av avvik fra prosjektplanen og prosjektets intensjon vil vi trekke frem følgende:

- 1) Det ble ikke gjennomført opptak av studenter til Husdjur-studiet høsten 2011. Det ble prioritert å ta opp studenter til Grønt Entreprenørskap, og å veksle mellom å tilby studiene hvert annet år.
- 2) Emner som gjelder Skog- og tränæring er forelest som del av studiet Grønn Næringsutvikling og dels som eget emne "Bioenergi".
- 3) Våren 2011 settes det av SEK 450.000 av svenske og 270.000 av norske midler för att genomföra husdjursåret 2011/2012.
- 4) Det tas ikke opp studenter med studiested JiLU høsten 2012. Prosjektet avsluttes i september 2012. Enligt styringsgruppens vedtak i møte den 31.10.2011 videreføres ikke utdanningene på svensk side etter prosjektets slutt høsten 2012.

6. Vedlegg

Vedlegg 1: Studiebeskrivelse for "Husdjur - förutsättningar och behov" 2011/2012

Husdjur - förutsättningar och behov, 1 årig utbildning (årsstudium)

60 studiepoeng

Gjelder for studenter tatt opp.

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Inledning

Studieort: Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling, Ås, Jämtland.

Välfärd hos våra husdjur är ett ämnesområde som får mer och mer uppmärksamhet i dagens samhälle. I den ettåriga utbildningen "Husdjur- förutsättningar och behov" kombineras ämnen som ger grundläggande kunskap i husdjursämnet och ämnen med fokus på djurens förutsättningar och behov. Utbildningen passar också bra för den som planerar att driva eget företag.

Den utbildning som beskrivs genomförs av Högskolan i Nord-Trøndelag (www.hint.no). Alla beslut rörande antagning och examination m.fl. beslut fattas enligt norsk högskoleförordning. Tillräckligt antal studenter krävs för at studiet skal startas.

Behörighet

Grundläggande behörighet eller realkompetanse som oppnått gjennom relevant yrkeslivserfarenhet, utdanning eller annan erfaring (arbeid i organisationer el dyl.). Med relevant yrkeslivserfarenhet menas erfaring innen områdene som berøres utdanningen. For å bli antagen med realkompetanse måste den sökande ha fylt 25 år under det aktuelle året.

Utbildningens mål

Utbildningen har som mål att:

Ge en grundläggande praktisk och teoretisk kunskap om husdjurens förutsättningar och behov.

Ge en grundutbildning för studenter som planerar fortsatta studier med anknytning till husdjur, till exempel veterinärmedicin eller djursjukvård.

Kurserna fördelat på terminer (Utbildningsplan)

För studenter som startar hösten 2011

Emner stp Høst Vår

HUS130SV Introduktionskurs i husdjursämnet 10

HUS120SV Fysiologi och anatomi 10

HUS111SV Husdjursmiljö 10

HUS140SV Djurhälsa och djurvälstånd 10
BIO101SV Kemi, miljö och förorening 10
BIO109SV Etologi 5
HUS106SV Växtodling: Jord och växter 5
Sum studiepoäng 60

Undervisningsformer

Undervisningen består av föreläsningar, övningar/laborationer, grupparbeten och projektarbeten. Övningar/laborationer, grupparbeten och projektarbeten är obligatoriska. Ås ligger mitt i en aktiv lantbruksmiljö. Detta utnyttjas i studierna genom att många övningar och studiebesök förläggs till Torsta gårdsbruk och andra verksamheter lokalt. Vi har samarbete med Åsbygdens naturbruksgymnasium och deras ladugårdar används aktivt i undervisningen.

Kompetens och fortsatta studier

Avklarade kurser ger 60 studiepoäng inom ämnesområden med anknytning till husdjur. Studierna kan ingå i en bachelorgrad (kandidatexamen) t ex. som första året av HiNT:s Husdjur- välfärd och produktion eller som 60 valfria studiepoäng i en annan bachelorgrad.

Examination och betyg

Examinationen sker i form av skriftlig tentamen eller motsvarande. Betygsskalan är från A till F, men betygen "bestått / icke bestått" används även. Eventuella kostnader i samband med exkursioner/studiebesök betalas av den enskilda studenten.

Beskrivning av de enskilda kurserna

BIO101SV: Kemi, miljö och förorening

10 studiepoäng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Ulla-Britt Bøe

Ingår i studium

Husdjur- förutsättningar och behov. Kursen går under vårterminen.

Lärandemål

Kursen ger grundläggande kunskaper i kemiska begrepp och principer som bakgrund till att förstå många kemiska processer i levande organismer. Det läggs stor vikt på problem med anknytning till förorening av luft och vatten, samt verkningar av miljögifter på djur, växter och ekosystem.

Innehåll

Grundläggande kemi:

atomstruktur och uppbyggnad av det periodiska systemet, kemiska bindningar, nomenklatur och stökiometri, vattenlösningar och gaser, syror, baser och buffertar. salter och oxider i vatten reduktion och oxidation, spänningsserien, organisk kemi, funktionella grupper och nomenklatur.

Miljökunskap:

effekter av föroreningar i biologiska system, centrala teman som miljögifter, växthusgaser, sur nederbörd, oljeförorening och radioaktivitet behandlas

Undervisningsformer

Föreläsningar, inlämningsuppgift, räkneövningar och laborationer.

Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Examination**Arbetskrav:**

Fyra laborationer, en inlämningsuppgift samt en dugga. Det krävs godkänt på Laborationsrapporter, inlämningsuppgift och dugga för att få skriva tentamen.

Tentamen:

Individuell skriftlig, fem timmar.

Hjälpmiddel: Miniräknare.

Pensumlitteratur**BIO109SV: Etologi**

5 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Rolf Terje Kroglund

Ingår i studium

Husdjur-förutsättningar och behov. Kursen går under våren.

Lärandemål

Ämnet ska ge en kort introduktion i etologiska principer. Vidare behandlas de viktigaste mekanismerna bakom djurens beteende och funktionella aspekter av beteenden.

Innehåll

Kursen berör följande moment: instinkt och inläring, ritualisering och kommunikation, interaktioner bytesdjur/predator, resurskonkurrens, grupp-beteende, sexuell selektion, parbildningssystem, statussignaler och dominansförhållanden, altruism och hjälparfunktioner. Det ges exempel från både från vilda och tämjda djur.

Undervisningsformer

Föreläsningar och övningar. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Examination

Tentamen:

Individuell skriftlig, tre timmar.

Hjälpmedel: Inga

Pensumlitteratur**HUS106SV: Växtodling: Jord och växter**

5 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Aud Sakshaug

Ingår i studium

Studieåret Husdjur-förutsetninger og behov. Kursen går under vårterminen.

Lärandemål

Kursen skall ge studenten grunnleggjande kunskaper om odlingsjord og næringsämnen, växternas tillväxt og växtodling. Studenterna tillägnas de förkunskaper som krävs för fortsatta studier inom husdjursämnet samt förstå vilka krav som ställs på dagens matproducenter. Det läggs särskild vikt på vallodling og bete.

Undervisningsformer

Föreläsningar, inlämningsoppgifter, övningar og ekskursjoner. En inlämningsoppgift består i att göra en växtsamling, denna insamlas under ekskursjoner og övningar. Eventuelle kostnader i samband med studieresor og projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Pensumlitteratur**HUS111SV: Husdjursmiljö**

10 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Geir Næss

Ingår i studium

studieåret Husdjur- förutsetninger og behov.

Kursen går under höstterminen.

Lärandemål

Kursen har som mål att ge studenterna goda kunskaper i tillämpad husdjursmiljö. Kursen behandlar stallklimat og luftens innehåll av gaser, damm og bakterier samt inverkan av

ljud och ljus/belysning. Kursen ska ge goda kunskaper om husdjurens beteende och sociala relationer till varandra och till människorna. Studenterna övar på att bedöma välfärden hos husdjur i produktion och de ska förstå effekten av golv och inredning på husdjurens produktion, hälsa och välfärd.

Undervisningsformer

Föreläsningar, två praktiska gruppövningar och en individuell inlämningsuppgift. Gruppövningarna sker på Torsta gårdsbruk. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Pensumlitteratur

Byggnader för jordbruket: Material och teknik

Hus for storfe: norske anbefalinger (2005). Lars Erik Ruud ... [et al.]. 2. utg. Ås :

Helsetjenesten for storfe

ISBN 82-997210-0-8

Poulsen, Holger og Søren Pedersen (2007): Klimateknik : ventilation, isolering og opvarming . 4. rev. udg. Århus : Landbrugsforlaget

ISBN 978-87-7470-977-0

Husdyrhold : adfærd, velfærd oge etik (2006). Mette Gjesing [et al...]. 3. udg. Århus :

Landbrugsforlaget

ISBN 978-87-7470-951-0

HUS120SV: Fysiologi och anatomi

10 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Håvard Okkenhaug

Ingår i studium

Studieåret Husdjur-förutsättningar och behov. Kursen går under hösten.

Lärandemål

Kursen har som mål att ge studenterna grundläggande kunskaper om husdjurens anatomi och fysiologi. Dessa kunskaper är nödvändiga för att kunna tillgodogöra sig de fortsatta studierna inom ämnesområdet husdjur.

Undervisningsformer

Undervisningen sker i form av föreläsningar, demonstrationer samt obligatoriska övningar med rapporter. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Pensumlitteratur

HUS130SV: Introduktionskurs i husdjursämnet

10 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Ulla-Britt Bøe

Ingår i studium

studieåret Husdjur- förutsättningar och behov. Kursen går under hösten.

Lärandemål

Kursen ska ge studenterna grundläggande kunskaper om produktionsdjur men även de vanligaste sällskapsdjuren.

Undervisningsformer

Föreläsningar och praktiska övningar med rapportskrivning. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Pensumlitteratur

I tillegg kommer en del materiale som deles ut på forelesningene.

HUS140SV: Djurhälsa och djurvelfärd

10 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Håvard Okkenhaug

Ingår i studium

studieåret Husdjur- förutsättningar och behov. Kursen går under vårterminen.

Förkunnskapskrav

HUS120SV Fysiologi och anatomi eller motsvarande.

Lärandemål

Kursen har som mål att ge studenterna grundläggande kunskaper om grundläggande och aktuella problemställningar inom djurvelfärd i ett biologisk, etisk, kulturellt och förvaltningsmässigt perspektiv. Djurhälsofrågor tas upp i ett vidare perspektiv, som grund för andra ämnen inom husdjursstudierna.

Undervisningsformer

Föreläsningar, grupparbeten och redovisningar. Två studiebesök med obligatorisk närvaro och rapport.

Ett större arbete med ett självvalt tema med anknytning till djurvelfärd. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Vedlegg 2: Overgangsordning for svenske studenter til Bachelorgrad i Husdyrfag

Bilaga 1

Mulighet for bachelorgrad i husdyr for studenter med årsstudium i Husdjur (60 stp) og Grønt Entreprenørskap (60 stp).

Studenter som tar Grønt entreprenørskap og Husdjur 2011/2012 (etter planen for studenter tatt opp 2010) vil med følgende fag i tillegg kunne få en Bachelor i husdyr fra HiNT.

Mangler	STP	Obligatoriske emner
HUS202 Husdyrernæring	15	15
HUS207 Innendørsmekanisering og bygningsplanlegging	15	15
HUS250 Sau og geit	10	
MET322 Anvendt statistikk	5	5
HUS302 Svin og Fjørfe. Kun biologisk produksjon	10	
HUS303 Sports og familiedyr	5	
HUS305 Storfe. Kun produksjonsdelen	10	10
BAC350 Bacheloroppg	15	15
Et av emnene HUS250, HUS302 eller HUS303		5 eller 10
SUM	90	65 eller 70
Fritak:		
HUS230 Jord planter og formidler	10	
HUS240 Økonomi og driftsledelse	10	
LAN140 Landbrukspolitikk	5	
Driftsøkonomidelen av HUS302	5	
Driftsøkonomidelen av HUS305	5	

Det betyr at studentene med Grønt entreprenørskap (60 stp) og årsstudium i Husdjur (60 stp) kan med et års studium på Steinkjer få en Bachelor i husdyr. Det vil bli 5-10 stp over 180 stp som trengs for en bachelorgrad, men det vil være gjennomførbart i løpet av et studieår. For at vi praktisk skal få dette til å gå opp må vi forvente at det kan bli en del overlapp på timeplanen mellom ulike emner for studieåret på Steinkjer. Det vil bli travelt, men gjennomførbart, og studentene må forvente å være i Steinkjer det studieåret.

Vedlegg 3: Studiebeskrivelse for "Grønn Næringsutvikling"

Grønn næringsutvikling, bachelorgradsstudium med opptak 2011 og 2010

180 studiepoeng

Gjelder for studenter tatt opp studieåret

Emnene fordelt på semester (utdanningsplan)

Emner stp Høst Vår Høst Vår Høst Vår

Emner 1. studieår 60

GRØ231 Mat og klima II 5

ØKA141 Organisasjon og ledelse 10

MIL190 Miljøledelse 30

GRØ221 Metoder i kreativ nyskaping 7,5

ØKO260 Strategi 7,5

MET321 Forskningsmetode 5

GRØ310 Fordypning med veiledning 30

GRØ320 Kommunikasjon og konflikthåndtering 10

BAC350 Bacheloroppgave 15

Sum studiepoeng 180

Beskrivelse av de enkelte emnene

BAC350: Bacheloroppgave / Bachelor Thesis

15 studiepoeng

Studieleder

Sonja Ekker

Fagansvarlig

Jan Eivind Østnes

Innledning

Bacheloroppgaven skal være et selvstendig arbeid som gir øvelse i bruk av vitenskapelig metode. Hver oppgave skal ha en veileder ved studiestedet og kan i enkelte tilfeller også ha en ekstern faglig veileder. Bacheloroppgaven skrives som en vitenskapelig rapport eller en utredning. Oppgaven skal ha tittel og sammendrag på engelsk i tillegg til norsk. Hele oppgaven kan skrives på engelsk om ønskelig. I fjerde semester (våren 2. studieår) gis informasjon om mulige oppgaver. I femte semester gis undervisning i prosjektarbeid der studentene må levere et forprosjekt til egen bacheloroppgave.

Inngår i studium

Bachelorgradstudiene i husdyrfag, utmarksforvaltning og naturforvaltning.

Forkunnskaper

Krav: Bestått eksamen i minimum 75 studiepoeng i studieretningsemner før oppstart av siste studieår (før det formelle arbeidet med BAC350 starter).

Læringsutbytte

Etter fullført bacheloroppgave skal studenten kunne:

utvikle et prosjekt.

formulere problemstillinger/hypoteser innenfor fagfeltet.

anvende en vitenskapelig metode.
analysere en problemstilling ved hjelp av litteratur, teori og/eller empiriske data.
tolke resultater.
lage en skriftelig vitenskapelig rapport.

Innhold

Bacheloroppgaven skal skrives som en vitenskapelig rapport eller en utredning. Oppgaven skal ha tittel og sammendrag på engelsk i tillegg til norsk. Hele oppgaven kan skrives på engelsk om ønskelig. I fjerde semester (våren 2. studieår) gis informasjon om mulige oppgaver. I femte semester gis undervisning i prosjektarbeid der studentene må levere et forprosjekt til egen bacheloroppgave.

Arbeids- og undervisningsformer

Dette er i hovedsak et sjølstendig arbeid der studentene får veiledning av en oppnevnt faglærer. Rammene for oppgaven og aktuelle oppgavetema blir presentert i 4. semester. Studenter som skal foreta feltarbeid om sommeren, må få oppgaven godkjent og veileder oppnevnt i 4. semester, resten i 5. semester. Undervisningen i prosjektarbeid (5. semester) gis som forelesninger med øvinger og innlevering av forprosjektet i slutten av semesteret. Bacheloroppgaven kan skrives av en student alene eller som et samarbeid mellom to studenter. Samarbeidet kan gjerne foregå på tvers av studieretninger.

Vurderingsordning

Arbeidskrav:

Prosjektarbeidet med innlevering av et forprosjekt i 5. semester må være godkjent før bacheloroppgaven kan bedømmes. Forprosjektet bedømmes ved en muntlig presentasjon for medstudenter og fagansatte. Arbeidskrav må være godkjent for å kunne gå opp til eksamen.

Eksamen:

Skriftlig bacheloroppgave med muntlig eksamen. Oppgaven vurderes og karaktersettes. Karakteren justeres med en muntlig eksamen.

Ekstern sensur.

Tittelen på oppgaven settes på vitnemålet.

Pensum

Pensum består ellers av forelesninger samt materiale lagt ut i Fronter. .

Spidsø, Tor Kristian...[et al.] (2006): *Informasjonshfte om bacheloroppgaven BAC350*.

Steinkjer : Høgskolen i Nord-Trøndelag (Kompendium / Høgskolen i Nord-Trøndelag)

ISBN 82-7456-494-4

http://idtjeneste.nb.no/URN:NBN:no-bibsys_brage_4416

Anbefalt tilleggslitteratur:

Stene, Morten (2003): *Vitenskapelig forfatterskap : hvordan lykkes med skriftlige studentoppgaver*. 2. utg. Oslo : Kolle forlag

ISBN 82-463-0025-3

GRØ221: Metoder i kreativ nyskaping

Methods in creative innovation

7,5 studiepoeng

Studieleder

Sonja Ekker

Fagansvarlig

Jorunn Grande

Inngår i studium

Bachelorgradsstudiet i grønn næringsutvikling.

Forkunnskaper

Anbefalt: GRØ111 Grønn næringsutvikling og GRØ151 Bedriftsutvikling og prosjektledelse

Læringsutbytte

Etter gjennomført kurs skal studentene kjenne til og kunne bruke ulike metoder for å stimulere kreativitet, utvikle ideer og lede prosesser knyttet til nyskappingsarbeid i bedrifter og organisasjoner.

Innhold

Metodikk for å lede og stimulere kreativitet og nyskaping til bruk i utvikling av egen virksomhet eller i veiledning av andre, blant annet:

avdekking av problem/ behov

skape holdninger knyttet til åpenhet, deling og trygghet som utgangspunkt for kreativt samspill og ideutvikling

metoder og verktøy for kreativ nyskaping

Egenutvikling: Utvikling av studentenes egne ressurser og talent innen område

Arbeids- og undervisningsformer

Workshops med praktisk utprøving, øving og innlæring av metoder og verktøy. Workshopene vil ta utgangspunkt i reelle case fra næringslivet og utfordringer knyttet til disse.

Workshopene vil veksle mellom individuelt arbeid, forelesninger, refleksjoner og gruppearbeid. Det vil være obligatoriske refleksjonsinnleveringer i etterkant av hver workshop. For å få reelt utbytte av kurset forutsettes det aktiv deltagelse workshopene.

Vurderingsordning

Arbeidskrav:

Obligatoriske øvinger og innleveringer.

Eksamen:

Prosjektoppgave (teller 40%)

Prosjektoppgaven skal bestå av en portefolio av refleksjoner, studentens egne notater fra workshopene, kjøreplaner og ellers alt oppgavearbeid som gjøres i workshopene. De ulike arbeidene samles, utvikles og oppsummeres på oversiktlig og hensiktsmessig måte. Intern sensur.

Hjemmeeksamen (teller 60 %)

Det gis 48 timer til å foreberede en prosess som framføres praktisk/muntlig.

Intern sensur.

Samlet karakter settes når prosjektoppgave og hjemmeeksamen er bestått.

Pensum

GRØ231: Mat og klima II

5 studiepoeng

Studieleder

Sonja Ekker

Fagansvarlig

Berit Synnøve Verstad

Innledning

Emnet skal gi studentene en helhetsforståelse av den globale matvare- og energisituasjonen

Inngår i studium

Obligatorisk for bachelorstudiet i grønn næringsutvikling

Forkunnskaper

Emnet bygger på GRØ 141 Mat og klima

Læringsutbytte

Etter å ha gjennomført emnet skal studentene:

ha kunnskap og forståelse for hvordan den globale matvare- og ressursituasjonen henger sammen med økonomisk og politisk system på ulike utviklingstrinn
ha kunnskap og innsikt i hvilke eksterne effekter de ulike produksjonsmåtene har på klimaet

Innhold

Emnet inkluderer blant annet disse temaene:
forholdet mellom matproduksjon og produksjonsressurser
ressursfordeling mellom I- og U-land
matforsyningsikkerhet
utviklingsteori med fokus på matproduksjon
internasjonale konvensjoner

Arbeids- og undervisningsformer

4-dagsseminarer med forelesninger, diskusjoner og gruppearbeid.

Vurderingsordning

Arbeidskrav:

To skriftlige gruppeoppgaver (med inntil 3 personer pr gruppe) som må være godkjent for å få gå opp til eksamen

Eksamen:

Individuell hjemmeeksamen, 24 timer

Pensum

Willis, Katie (2011): *Theories and Practices of Development*. 2nd ed. London : Routledge
ISBN 978-0-415-59071-6

I tillegg vil det komme et utvalg av artikler (artiklene blir klar i løpet av sommeren) .

GRØ310: Fordypning med veiledning

30 studiepoeng

Studieleder

Sonja Ekker

Fagansvarlig

Hans W Thorsen

Inngår i studium

Bachelorgradsstudiet i grønn næringsutvikling.

Læringsutbytte

Studenten spesialisere seg på et område eller bransje. Etter endt studium skal studenten ha kompetanse til å være veileder for eller drive nyskappingsarbeid på andre måter innen dette området. Studenten må derfor tilegne seg solid basiskunnskap om området, med fokus på framtidige miljøutfordringer. Med basis i de andre fagene i studiet skal studenten derfor kunne initiere og lede prosesser knytta til miljø utfordringer innen valgte. Studenten kan bruke denne kunnskapen og fordype seg ytterligere innen spesielle problemstillinger i bacheloroppgaven.

Innhold

bransjekunnskap
globale og lokale utfordringer
markedsforståelse
klima og miljø
innovasjonsbehov
muligheter og kritiske behov

Arbeids- og undervisningsformer

Flexibelt opplegg, men godkjennes av lærer/veileder. Selvstendig arbeid med veiledning av lærer, bedriftsleder og/eller rådgiver. Det er aktuelt med praksis/prosjektarbeid i en bedrift,

næringssselskap, organisasjon eller lignende. Eksempler på aktuelle næringer/ressurser er:

- energiproduksjon, for eksempel bioenergi fra jord- og skogbruk, vind- og vannkraft
- landbruk, for eksempel husdyrhold, planteproduksjon, tre-/energivirke
- nye næringer, for eksempel foredling av matvarer, tilrettelegging mot helse/skole, utmarksnæring og opplevelser
- transport, avfall, IT service, varehandel, etc.

Vurderingsordning

Arbeidskrav:

Prosjektoppgave. Studenten spesialisere seg på en bestemt næring eller ressurs. Denne velges i samråd med og godkjennes av veileder. Det er et krav til fordypningen at den kobles mot nyskaping (entreprenørskap) og mot de spesielle miljømessige forhold (både globale og lokale) som vil være viktig for nyskaping/ending knyttet til næringen eller ressursen.

Tittelen på prosjektoppgaven vil komme på vitnemålet.

Eksamen:

Individuell muntlig eksamen basert på prosjektoppgaven

Intern sensur

GRØ320: Kommunikasjon og konflikthåndtering

Communication and conflict solution

10 studiepoeng

Studieleder

Sonja Ekker

Fagansvarlig

Cathrine Thorhus

Inngår i studium

Bachelorgradsstudiet i grønn næringsutvikling.

Forkunnskaper

Anbefalt: Første studieår i bachelorgradsstudiet i grønn næringsutvikling.

Læringsutbytte

Studentene skal tilegne seg kunnskap, praktiske og analytiske ferdigheter om kommunikasjon. Dette skal gjøre dem i stand til å håndtere ulike interesser i forbindelse med endringer i bruken av naturressurser.

Innhold

systemisk forståelse av kommunikasjon
språket og meningen sansene gir
kommunikasjonsmønstre
hvordan møte og lede, seg selv og andre
verbale samhandlingsmønstre
språkmønstre
rammer for kommunikasjonen
møter
pedagogisk opplegg

Arbeids- og undervisningsformer

Undervisningen vil benytte teori, metaforer, demonstrasjoner, øvelser og refleksjon. Det krever stor studentaktivitet.

Arbeidet vil foregå i plenum, individuelt, små grupper, store grupper.

Vurderingsordning

ARBEIDSKRAV:

100% deltakelse for å få gå opp til eksamen.

EKSAMEN:

Praktisk eksamen med muntlig framføring

Ekstern sensur

MET321: Forskningsmetode

Research Method

5 studiepoeng

Studieleder

Børre A Olsen

Fagansvarlig

Knut Ekker

Inngår i studium

Obligatorisk for bachelorgradsstudiene i økonomi og administrasjon

Læringsmål

Emnet skal gi studentene en innføring i den grunnleggende metodelæren innenfor forskning og vitenskapelig arbeid - fra utvikling av problemstillingen til valg av datainnsamlingsteknikk.

Innhold

forskningsdesign - kvalitativ / kvantitativ metode

operasjonalisering

utvalg og datainnsamlingsteknikk

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, oppgaveløsning, nettstøtte.

Vurderingsordning

Arbeidskrav:

To innleveringer som må være godkjente før eksamen.

Eksamen:

Individuell skriftlig eksamen, 3 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Intern sensur.

Pensum

MIL190: Miljøledelse

30 studiepoeng

Studieleder

Sonja Ekker

Fagansvarlig

Kari Merete Andersen

Innledning

I dette studiet lærer vi om lokale og globale miljøutfordringer, og deltakerne får innføring i systemet miljøledelse, samt opplæring i miljørevisjon. Studiet gir også innføring i bedriftenes samfunnsansvar, corporate social responsibility, CSR. Virksomheter kan utnytte strategisk de mulighetene som ligger i økende miljøbevissthet i samfunnet, for å styrke bedriften og forbedre konkurransevnen. Vi lærer i studiet hvordan vi skaffer oss oversikt over hva bedriften har av miljøeffekter og tar tak i disse på en enkel og systematisk måte.

Inngår i studium

Miljøledelse, 30 stp

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal deltakerne kunne:

Gjøre rede for miljøutfordringene globalt og lokalt
Gi oversikt over hva samfunnsansvar er i internasjonal sammenheng
Analysere miljøpåvirkningene fra bedrifter og andre virksomheter
Lage miljøstyringssystem for virksomheter
Gjøre rede for krav til miljørevisor
Utføre miljørevisjon med etablert revisjonsmetodikk.

Innhold

Miljøledelse som verktøy for å ta tak i miljøutfordringene, som bedriftsstrategi og konkurransefaktor.

Miljøstyringssystemer med vekt på ISO 14001 og EMAS.

Praktiske erfaringer med opplegg for miljøstyring i egen bedrift eller en bedrift du kjenner.

Revisorrollen, hvordan opptre som en god revisor.

Sammenhengen i revisjonsprosessen fra oppstart til ferdig rapport, metodene i

Revisjonsarbeidet.

Globale og lokale miljøutfordringer og hvordan ta tak i disse.

Klimaendringer og forurensning.

Biologisk mangfold, økosystemtjenester, trusler mot biomangfold.

Arbeids- og undervisningsformer

Studiet tilbys som samlings- og nettbasert deltidsstudium over ett studieår.

Undervisningen er nettbasert i kombinasjon med faglige samlinger.

Nettundervisningen gis som leksjoner og det er innleveringer på nettet. Det er 4 samlinger á 3 dager. Under samlingene er det forelesninger, gruppearbeid, diskusjoner og praktiske øvelser. Deler av samlingene kan bli lagt til steder med bedrifter vi samarbeider med og bruker som demonstrasjon.

Vurderingsordning

Arbeidskrav:

En prosjektoppgave i miljørevisjon og en prosjektoppgave i miljøledelse og alle obligatoriske innleveringer. Alle arbeidskrav må være godkjent for å få gå opp til eksamen.

Eksamen:

Oppgave i miljøledelse, vektet 30 %

Individuell skriftlig eksamen, 5 timer, vektet 70 %

Intern sensur

Samlet karakter settes når begge komponenter er bestått.

Pensum

ØKA141: Organisasjon og ledelse

Organizational Behavior and Human Resource Management

10 studiepoeng

Studieleder

Jørgen Grinde

Fagansvarlig

Gro Talleraas

Inngår i studium

Grønn næringsutvikling, bachelorgradsstudium

Læringsmål

Emnet skal gi en innføring i hvordan organisasjoner fungerer, og hvordan mennesker påvirker og påvirkes av organisasjoner som de arbeider og samspiller i. Dette gjøres ved å gi studentene grunnleggende teoretisk kunnskap om og overblikk over sentrale organisasjonsteoretiske og organisasjonspsykologiske temaer, samt praktisk innsikt i sentrale

strukturer og prosesser i og mellom organisasjoner som påvirker og regulerer organisasjonsatferd. Gjennom kunnskap om og innsikt i bruk av teorier, begreper, modeller og praktiske eksempler skal studentene utvikle evnen til å analysere og forstå organisasjonsfaglige problemstillinger og drøfte mulige løsninger. Dette skal gi studentene trening i praktisk anvendelse av den teoretiske innsikten.

Innhold

Grunnleggende organisasjonsteori:

Organisasjonsteorier, ulike syn på organisasjoner, systemteori - organisasjon og ledelse en helhetsmodell, struktur, belønningssystem, teknologi, ledelse og grunnleggende prosesser, Relasjoner, bedriftskultur, organisasjonskultur,

Arbeids- og lederpsykologi: gruppepsykologi, persepsjon og læring, kommunikasjon og samarbeid, læring og læringsteori, motivasjon, trivsel og effektivitet, rolleteori, personlighet.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, gruppearbeid og individuell oppgaveløsning

Vurderingsordning

Eksamen:

Skriftlig innleveringsoppgave A, teller 20 %. Kan skrives i gruppe på max. tre personer.

Skriftlig innleveringsoppgave B, teller 20 %. Kan skrives i gruppe på max. tre personer.

Individuell skriftlig eksamen, 4 timer, som teller 60 %. Ingen hjelpemidler.

ØKO260: Strategi

Strategic Management

7,5 studiepoeng

Studieleder

Børre A Olsen

Fagansvarlig

Børre A Olsen

Inngår i studium

Bachelorstudiene i økonomi og administrasjon, regnskap og revisjon.

Forkunnskaper

Anbefalt: ØKO140 Organisasjon, ledelse og entreprenørskap og ØKO150 Markedsføring

Læringsutbytte

Det overordnede målet er at studentene skal tilegne seg innsikt i og forståelse for strategisk analyse, strategisk tenkning og tilnærming og derved gjøre dem kvalifisert for å anbefale og delta i strategiske planprosesser i en virksomhet.

Studentene skal ha kunnskap om:

Strategibegrepet i et historisk perspektiv, Hvordan strategier kan bidra til å nå mål om verdiskaping, Effektivitet og lønnsomhet, Strategiske markeds- og ressursanalyser, Generiske strategier, Strategiske prosesser og perspektiver, hvorav ledelsesperspektivet er sentralt. Hvilke teorier og antakelser strategiske verktøy bygger på, Konsernstrategier og strategiske forretningsområder, Strategisk markedsføring, Differensiering, Valg av målgrupper, Posisjonering, Profilering og E-strategier. Strategi i dynamiske omgivelser. Innovasjon og læring. Samfunnsansvar og etikk.

Studentene skal også:

Kunne bruke sentrale strategiske verktøy, og gjennom dette arbeidet kunne gjøre reflekterte analyser og valg.

Kunne gjennomføre en strategisk analyse for en forretningsenhet med fokus både på omgivelses- og markedsfaktorer og virksomhetens interne ressurser.

Studentene skal kunne anvende og integrere relevante modeller og analyser fra øvrige økonomiskadministrative fag som inngår i utdanningen.

Den strategiske analysen skal gjennomføres ved hjelp av trinnene i strategiprosessen: formål (misjon), visjon, forretningsidé(er), verdier og mål.

Strategianalyser (eksterne faktorer, interne faktorer) og strategiske muligheter strategivurderinger og –valg.

Implementering av strategier, evaluering og kontroll

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, gruppearbeid og individuell oppgaveløsning

Vurderingsordning

Eksamen: Hjemmeeksamen, individuelt eller i gruppe på inntil 3 personer. Tid: 72 timer.

Intern sensor

Vedlegg 4: Studiebeskrivelse for Grønt entreprenørskap, årsstudium

60 studiepoeng

Dato for godkjenning

15.03.2010, dekan, avdeling for landbruk og informasjonsteknologi

Gjelder for studenter tatt opp

2010/2011

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Inledning

Utbildningsort: Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling (www.jilu.se), Ås, Jämtland. I denna utbildning ligger fokus på att lägga ett hållbart utvecklingsperspektiv på det näringsliv som har landsbygden som geografisk och naturresursmässig bas. Det kan innebära helt nya näringar inom produktion, förädling eller t ex opplevelser likväl som de traditionella lantbruksnäringarna baserat på jord, skog och vatten i ny tappning. Behovet av kompetens inom detta område är ökande i takt med samhällets allt större fokus på hållbar utveckling. Denna utbildning riktar sig till personer som önskar identifiera och exploatera landsbygdens olika utvecklingsmöjligheter. Det kan gälla boende eller inflyttande personer med entreprenörsambitioner, en ny generation som ska ta över familjegården eller de som allmänt önskar en försörjning på landsbygden. Under studieåret i Grønt entreprenørskap blir miljø och klimat kopplat med praktiska exempel inom företags- och næringsutveckling. Studieåret kan byggas på med 120 högskolepoäng vid Høgskolan i Nord-Trøndelag i Steinkjer inom programmet Grønn næringsutvikling till en bachelorexamen.

Behørighet

Grundläggande behørighet eller realkompetanse.

Realkompetanse oppnått gjennom relevant yrkeslivserfarenhet, utbildning eller annan erfaring (arbeite i organisationer el dyl.). Med relevant yrkeslivserfarenhet menas erfaring inom områden som berør utbildningen. For å bli antagen med realkompetanse måste den søkande ha fylt 25 år under det aktuelle året.

Utbildningens mål

Studenterna ska få en insikt i vad entreprenørskap handlar om och hur man i praktiken gör en affärsplan och hur man leder projekt. Att ge studenterna möjlighet att se klimat Høgskolen i Nord-Trøndelag 1 av 7 och miljøanpassade försörjningsmöjligheter i nuvarande och framtida landsbygdsnäringar.

Innehåll

Studieåret består av kurserna Grønt entreprenørskap I, Affärsutveckling och projektledning, samt en valbar kurs inom Bioenergi eller Mat, klimat och utveckling. Studieåret ska ge en praktisk och teoretisk grund för att utveckla företagande i en mer klimatvänlig riktning. Det är fokus på lokala resurser och hur uthålliga värden kan skapas ur dessa i företag och industrier. Utveckling av en affärsplan och projekt ledning är också centrala ämnesområden.

Kurserna fördelat på terminer (Utbildningsplan)

Utbildningsplan

Kurser stp Höst Vår

GRØ110SV Grønt entreprenørskap 30

GRØ150SV Affärsutveckling och

projektledning

20

Valgfrie emner (10 sp) 10

Summa studiepoäng 60

Valbara kurser

Kurser stp Höst Vår

GRØ140SV Mat, klimat och

utveckling

10

GRØ160SV Bioenergi 10

Summa studiepoäng 20

Undervisningsformer

Undervisningen består av föreläsningar, övningar, projektarbeten och studiebesök.

Kunskap från föreläsningarna används för att lösa praktiskt relaterade uppgifter i

övningar och projektarbeten. Det läggs stor vikt på att studenterna arbetar med aktuella frågeställningar från näringslivet.

Kompetens och fortsatta studier

Godkänd examination i utbildningens 60 högskolepoäng ger betygsutskrift i Grönt entreprenörskap. Dessa högskolepoäng kan ingå i en bachelor (fil. Kand), t. ex. HiNTs Grønn næringsutvikling eller som valfria poäng i en annan bachelor.

Beskrivning av de enskilda kurserna

Høgskolen i Nord-Trøndelag 2 av 7

GRØ110SV: Grønt entrepenørskap

30 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Hans W Thorsen

Ingår i studium

Obligatorisk för bachelorgrad i Grønn næringsutvikling, Grønn næringsutvikling och Grønt entreprenørskap (i Sverige). Kursen går under höstterminen.

Lärandemål

Kursens mål är att ge studenterna insikt i frågeställningar knutna till ekonomisk utveckling samt miljö och klimat med utgångspunkt i nuvarande och framtida landsbygdenäringar.

Globala, lokala och politiska villkor belyses. Studenten ska efter kursen kunna förstå grundförutsättningarna för värdeskapande och värdeförädling och känna till kritiska faktorer för inom dessa områden med utgångspunkt i natur, plats och individ. Studenterna introduceras i vad entreprenörskap/innovation är i förhållande till mat, klimat och entreprenörskap. Studenten ska få grundläggande kunskaper om dagens miljöproblem, miljöutmaningar och möjligheter till uthållig utveckling.

Innehåll

Miljö-, klimat- och energiutmaningar i lokala näringar.

Landsbygdsnäringarnas betydelse för sysselsättning, värdeskapande och värdeförädling samt miljö- och marknadsmässiga utmaningar.

Vad är resurser och hur skapas värden i de olika näringarna?

Vilka möjligheter och utmaningar har vi i framtiden?

Företagsekonomiska teorier (bl.a. Ricardo, Hotelling, Schumpete)

Exempel på värdeförädlingskedjor i verksamheter

Undervisningsformer

Del 1: Introduktion och studieresa (2v)

Del 2: Föreläsningar som grund för projektarbeten (2v)

Del 3: Projektarbeten om olika näringar (10 v)

Grupparbeten med handledning, redovisas i form av en rapport och vid ett seminarie.

Del 4: Sammanfattning och reflektion (1 v)

Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Examination

Høgskolen i Nord-Trøndelag 3 av 7

Arbetskrav:

Studieresa med skriftlig rapport, tre grupparbeten med rapport och muntlig redovisning samt en opponering måste vara godkänd för att få skriva tentamen.

Tentamen:

Individuell hemtentamen under 6 timmar.

Pensumlitteratur

GRØ140SV: Mat, klimat och utveckling

10 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Berit Synnøve Verstad

Ingår i studium

Är en av två valbara obligatoriska kurser för bachelorgrad i Grønn næringsutvikling, årsstudiet Grønn næringsutvikling och Grønt entreprenørskap (i Sverige).

Lärandemål

Kursen ska ge studenterna forståelse av sammenhang mellom foretagande, mat og klimat, spesielt med tanke på utvikling av eksisterende verksamheter og etablering av nye landsbygdsrelaterede verksamheter. Studenten ska lära sig att se utvecklingsmöjligheter i vår tids miljö och klimatproblematik.

Innehåll

Det agrara kulturarvet ur ett hållbarhetsperspektiv.

Livsmedelsproduktion och markanvändning, behov, brukande och fördelning.

Det politiska och legala ramverket för livsmedelsproduktion lokalt och globalt.

Landsbygds utmaningar att utveckla en klimatomfattande utållig

livsmedelsproduktion utifrån ett kommersiellt perspektiv.

Globala trender inom livsmedelsproduktion och konsumtion och dess påverkan på klimatet och hur de värderas vetenskapligt.

Framtidens livsmedelsproduktion, scenarios från mikro till makroperspektiv, här och i världen.

Høgskolen i Nord-Trøndelag 4 av 7

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, gästföreläsare och grupparbeten (framtidsscenario). Kursen avslutas med en studieresa. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Examination

Arbetskrav

Redovisning av ett grupparbete som läggs fram på ett studentseminarium.

Tentamen

Individuell examination, 4 timmars skriftlig tentamen.

GRØ150SV: Affärsutveckling och projektledning

20 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Jorunn Grande

Ingår i studium

Obligatorisk för bachelorgrad i Grønn næringsutvikling, Grønn næringsutvikling och Grönt entreprenörskap (i Sverige).

Kursen går under vårterminen.

Lärandemål

Kursen skall ge förståelse för ett entreprenöriellt förhållningssätt och inblick i innehållet och bakgrunden för att utveckla en affärsplan. Studenterna skall förstå vilken kunskap som krävs för att förverkliga en företagsidé. Studenterna ska veta vilka formaliteter som måste ordnas och hur viktig information kan erhållas. Studenten skall också kunna utföra enkla lönsamhetsberäkningar och marknadsmissiga värderingar, och ha insikt i olika typer av verktyg för att styra och leda projekt och projektarbete.

Innehåll

Innehåll och steg i utvecklingen av en affärsplan

Från idé til företagsidé

Företagsekonomiska grundkoncept; kalkylering, budgetering och finansiering

Nyföretagandets utmaningar

Bolags och organisationsformer

Ledningskompetens och nätverk

Marknadsanalyser och strategier

Planering och genomförande av projekt

Høgskolen i Nord-Trøndelag 5 av 7

Projektstyrning, administration

Kvalitetssäkring av projekt

Ledarskap och konflikthantering

Undervisningsformer

Föreläsningar, övningar och studiebesök. Undervisningen följer stegen i utvecklingen av en affärsplan och kopplas till arbete i projekt. Mycket vikt läggs vid att studenterna får applicera den nya kunskapen på befintliga verksamheter genom att jobba parallellt med fallstudier. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

Examination

Arbetskrav:

Tre skriftliga gruppuppgifter leder till en större enhetlig projektrapport som omfattar alla delar i en affärsplan, detta redovisas muntligt. En gruppuppgift består i att göra en projektbeskrivning.

Tentamen:

Kursen examineras med hjälp av ovanstående uppgifter.

GRØ160SV: Bioenergi

10 studiepoeng

Utbildningsansvarig

Tor Kvam

Kursansvarig

Hans W Thorsen

Ingår i studium

Är en av två valbara obligatoriska kurser för bachelorgrad i Grønn næringsutvikling, årsstudiet Grønn næringsutvikling och Grönt entreprenörskap (i Sverige). Kursen hålls under vårterminen.

Förkunnskrav

Allmän behörighet

Lärandemål

Studenten ska få inblick i:

- Bioenergifrågor såsom råvaror, produkter, teknik, logistik, problem och möjligheter.
- Fördjupning i förädling av bioenergiprodukter utifrån skogs- och jordbruk t.ex. energi grödor och biogas från jordbruket, eller trädflis och pellets från skogen.

Høgskolen i Nord-Trøndelag 6 av 7

Innehåll

Övergripande om det agrara kulturarvet med fokus på jord- och skogsbruk

Framtidsscenarion från mikro till makro.

- *Lokala och globala produktionsvillkor.*
- *Konkurrens om mark för olika ändamål exempelvis mat kontra energi och virke.*
- *Landsbygdens framtida utmaningar när det gäller att förena kraven på ökad lönsamhet med miljöhänsyn.*

Grundläggande kunskaper i energiproduktion på jord- och skogsbruksmark

- *Ekosystem*
- *Marklära*
- *Biologisk mångfald*
- *Jord- och skogsbrukets produktionsförutsättningar*

Bioenergins problem och möjligheter

- *Genomgång av brukningsteknik för olika energigrödor*
- *Färbränningsteknik med inriktning på flis pellets och biogas*
- *Logistikfrågor (från skog/åker till förbränningscentral.)*
- *Ekonomi, priser och efterfrågan på biobränslen och förädlad energi utifrån lokala regionala och globala perspektiv*

Undervisningsformer

Föreläsningar, projektarbete, studieresor inom närområdet och längre. Eventuella kostnader i samband med studieresor och projektarbeten betalas av den enskilda studenten.

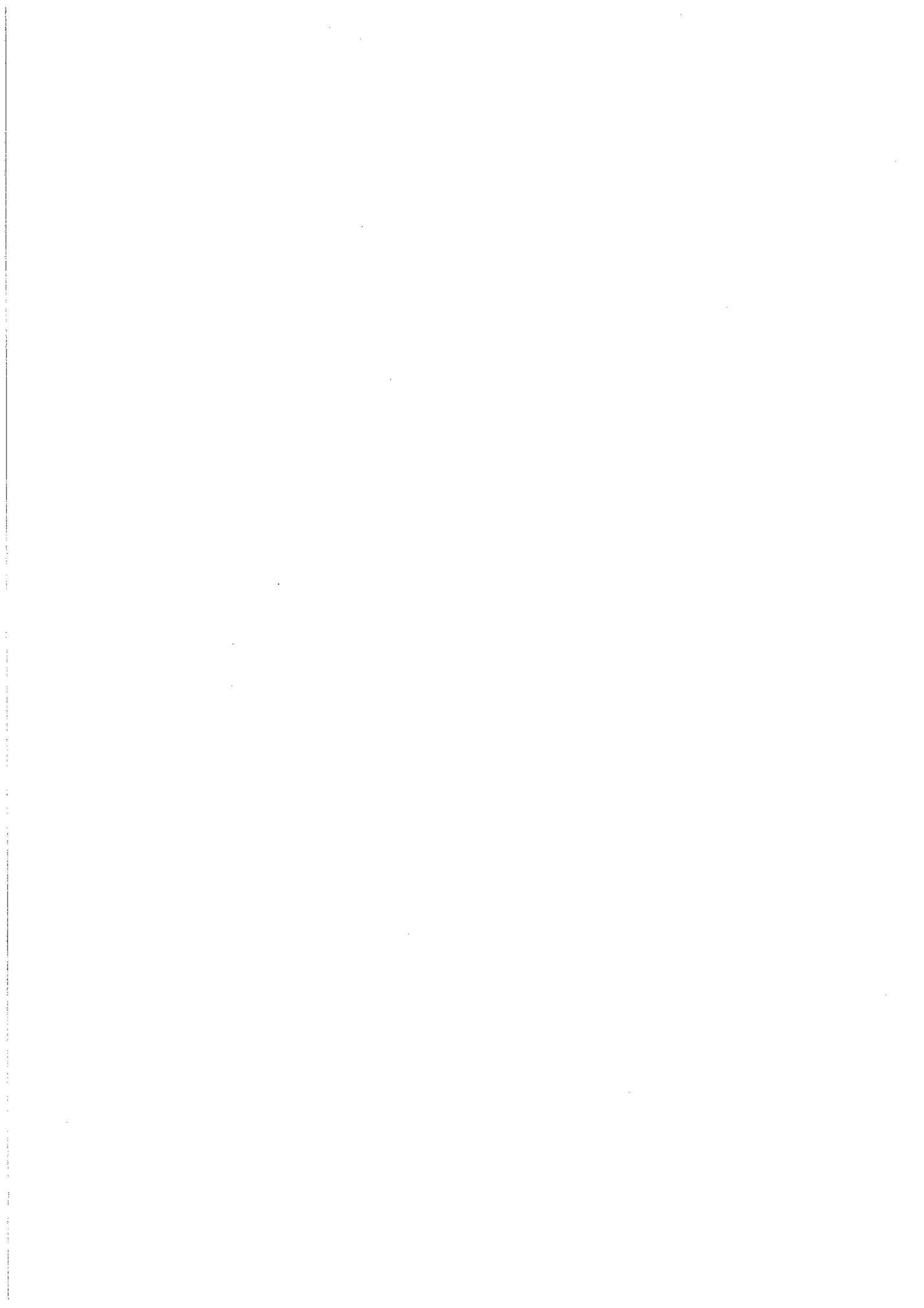
Examination

Arbetskrav:

Studieresor och projektarbete.

Tentamen:

Skriftlig tentamen, 4 timer

7. Signaturer

Sluttrapport for Interreg-prosjektet "Mittskandinavisk landbrukshøgskole" - et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og Jämtlands läns Institut för landsbygdsutveckling (JILU) 2009-2012.

Undertecknad försäkrar att:
uppgifter som lämnas i rapporten, inklusive bilagor/vedlägg, är riktiga och att eventuella kopior av handlingar som bifogats rapporten stämmer överens med originalen.

Samtidigt medges att:
all personinformation som finns i rapporten får publiceras på Internet och i annat informationsmaterial.
Övrig information om att projektet fått stöd, om projektets aktiviteter, resultat, kostnader m.m. samt att hela eller delar av läges- och slutrapporter får publiceras på Internet och i annat informationsmaterial.

Sted, dato:

Steinkjer, 29/11-2012

Ort, datum:

Östersund, 30/11-2012

Navn:

Prosjektleder

MARIT S. HOVEN

Høgskolen i Nord-Trøndelag

Namn:

Marina Gregorsson
Högskoleledare
Regionförbundet Jämtlands län

EUROPEISKA
UNIONEN
Européiska
regionala
utvecklingsfonden

